

**OTVOREN PROCES JAVNIH KONSULTACIJA
NA NACRT IZVJEŠTAJA O REALIZACIJI REVIDIRANE STRATEGIJE ZA
PROVEDBU ANEKSA VII DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA ZA 2018.
GODINU**

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine započinje proces javnih konsultacija na Nacrt Izvještaja o realizaciji Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma za 2018. godinu. U skladu sa članom 7. Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa („Službeni glasnik BiH“, broj: 5/17), proces javnih konsultacija je otvoren u periodu od 24.09.2019. do 10.10. 2019. godine.

Pozivamo vas da uzmete učešće u konsultacijama te svojim primjedbama, sugestijama i prijedlozima date doprinos izradi što kvalitetnijeg propisa. U konsultacijama možete učestvovati putem internet stranice dostupne na sljedećem linku: <https://ekonsultacije.gov.ba/>.

Za one koji prvi put učestvuju potrebno je izvršiti prijavu unutar sistema eKonsultacije, koji se nalazi na sljedećem linku: <https://ekonsultacije.gov.ba/account/login> .

Nakon prijave u sistem eKonsultacije, u padajućem meniju odaberite instituciju - Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine - kliknite stranicu „KONSULTACIJE“ i izvršite odabir Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma za 2018. godinu, a potom kliknite na prozor „UČESTVUJ“, nakon čega će Vam se otvoriti mogućnost direktnog davanja pojedinačnih prijedloga ili komentara.

Voditeljica konsultacija je Abela Pobrić-Poturović, kontakt e-mail:abela.pobric-poturovic@mhr.gov.ba

Izvještaj
o realizaciji Revidirane strategije Bosne i Hercegovine
za provođenje Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma za 2018. godinu

Septembar, 2019. godine

SAŽETAK

IZVJEŠTAJA O REALIZACIJI REVIDIRANE STRATEGIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA PROVEDBU ANEKSA VII DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA ZA 2018. GODINU

- Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma za 2018. godinu, predstavlja presjek stanja u ovoj oblasti, pregled realizacije preporuka iz Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma („Službeni glasnik BiH“, broj 78/10) i poteškoća u pristupu pravima iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.
- Broj izbjeglica iz Bosne i Hercegovine koji se nalaze izvan zemlje je 17.669.
- Trenutno je u Bosni i Hercegovini u statusu raseljenih 32.033 porodice, odnosno 96.421 raseljena osoba.
- Do sada je evidentirano oko 1.062.000 povratka u Bosnu i Hercegovinu, od čega se oko 612.000 ili 58% odnosi na povratak raseljenih osoba, a oko 450.000 ili 42% na povratak izbjeglica.
- U odnosu na Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije o provedbi Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma iz 2017. godine broj obnovljenih stambenih jedinica je povećan za 3,5 %.
- U 2018. godini obnovljeno je 1.238 stambenih jedinica.
- Ukupno, od 2009. do 2018. godine, obnovljeno je 12.992 stambene jedinice. Broj stambenih jedinica planirano/u izgradnji je 5.466, što ukupno iznosi 18.458 stambenih jedinica. U odnosu na procjenu broja stambenih jedinica u Revidiranoj strategiji za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma od 34.918, potrebno je obnoviti još 16.460 stambenih jedinica.
- U 2018. godini implementirana su 572 projekta pomoći u obnovi komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici.
- Za projekte elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika, u periodu od 2009. do 2018. godine uloženo je više od 17 miliona KM u preko 60 općina/gradova u BiH za cca 2.460 korisnika/stambenih jedinica.
- Iz donatorskih i kreditnih sredstava u toku je implementacija značajnih projekata (RSP, CEB II, OPEC, SDF) čiji je cilj stambeno zbrinjavanje najugroženijih raseljenih osoba i izbjeglih osoba iz regiona i druge mjere podrške provedbi Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.
- Projektom “Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja – CEB II” predviđeno je zatvaranje 121 kolektivnog centra, stambeno zbrinjavanje najmanje 7.200 interno raseljenih osoba i drugih socijalno ugroženih osoba, kroz izgradnju ili rekonstrukciju cca 2.600 stambenih jedinica, na području 45 gradova/opština uključujući i Brčko distrikt BiH. Do kraja 2018. godine po Projektu su završeni radovi na izgradnji 6 zgrada sa 113 stanova, a započeta je i izgradnja još 15 zgrada u okviru kojih će biti obezbijedena 602 stana.
- Izvještaj je dao jasnu sliku o prisutnim poteškoćama koji su u uskoj vezi sa realizacijom strateškog cilja osiguranje uvjeta održivog povratka i procesa reintegriranja u BiH u oblastima zdravstvene i socijalne

zaštite, sigurnosti i deminiranja, zapošljavanja i obrazovanja povratnika, te pitanje naknade štete za imovinu koja se ne može vratiti izbjeglicama i raseljenim osobama.

Prema podacima Fonda za povratak BiH, nadležnih entitetskih ministarstava i Brčko distrikta BiH, za obnovu i rekonstrukciju stambenih jedinica i projekte održivosti ukupno osigurana finansijska sredstva za realizaciju projekata u 2018. godini su 31.808.078,61 KM.

- Za projekte obnove i povratka koji se realizuju kroz Fond za povratak BiH u 2018. godini ukupno je utrošeno 30.614.402 KM, od čega je za projekte koji se finansiraju iz udruženih sredstava utrošeno 2.531.486,00 KM, dok je za projekte koji se finansiraju iz kreditnih i donatorskih sredstava utrošeno 28.082.917,00 KM.

UVOD

Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provođenje Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma (u daljnjem tekstu: Revidirana strategija) za 2018. godinu sadrži presjek stanja u ovoj oblasti, pregled postignutih rezultata u realizacije preporuka iz Revidirane strategije i problema u pristupu pravima iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma (u daljnjem tekstu: DMS-a), pregled ulaganja u obnovu stambenih jedinica i projekte elektrifikacije i komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici.

U Izvještaju, pored podataka Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), uvršteni su podaci koje su dostavile sljedeće institucije:

- Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine (Sektor za zdravstvo, Sektor za obrazovanje, Sektor za rad, socijalnu zaštitu i penzijsko-invalidsko osiguranje i BHMAC) i nadležnih entitetskih ministarstava - Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK, Zapadnohercegovački kanton Ministarstvo obrazovanja, znanosti, kulture i športa i Zeničko-dobojski kanton Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport i Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite Republike Srpske, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske,
- Fond za povratak BiH,
- Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica,
- Republički sekretarijat za raseljena lica i migracije,
- Odjel za raseljene osobe, izbjeglice i stambena pitanja Vlade Brčko distrikta BiH,
- Predstavništvo UNHCR-a u BiH,
- Misija OSCE-a u BiH i
- Unija za održivi povratak i integracije u Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo ima dobro saradnju i koordinaciju sa nadležnim entitetskim ministarstvima, međunarodnim organizacijama i institucijama, lokalnim zajednicama, posebno u implementaciji projekata iz oblasti provedbe Aneksa VII DMS-a, razmjene i unapređenja baza podataka i dr.

I. STRATEŠKI CILJEVI

Strategijom BiH za provođenje Aneksa VII DMS-a iz 2002. godine utvrđeni su sljedeći ciljevi:

1. Završetak procesa povratka izbjeglica iz BiH i raseljenih osoba u BiH;
2. Realiziranje povrata imovine i stanarskih prava;
3. Završetak procesa rekonstrukcije stambenih jedinica za potrebe povratka;
4. Osiguranje uvjeta održivog povratka i procesa reintegriranja u BiH.

U Revidiranoj strategiji u cilju realizacije strateških ciljeva analizirano je deset oblasti:

1. Rekonstrukcija stambenih jedinica izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika, zatvaranje kolektivnih centara i rješavanje pitanja alternativnog smještaja raseljenih osoba i povratnika i

socijalnog stanovanja s posebnim akcentom na probleme raseljenih osoba i izbjeglica, te stambenog zbrinjavanja ranjivih kategorija povratnika;

2. Završetak procesa povrata imovine i stanarskih prava izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika;
3. Elektrifikacija povratničkih naselja i stambenih jedinica povratnika;
4. Rekonstrukcija infrastrukture u mjestima od interesa za povratak izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika;
5. Zdravstvena zaštita raseljenih osoba i povratnika;
6. Socijalna zaštita raseljenih osoba i povratnika;
7. Ostvarivanje prava na obrazovanje raseljenih osoba i povratnika;
8. Pravo na rad i zapošljavanje raseljenih osoba i povratnika;
9. Sigurnost raseljenih osoba i povratnika i deminiranje područja povratka;
10. Pravo na naknadu štete raseljenim osobama, izbjeglicama i povratnicima.

U decembru 2018. godine Ministarstvo, nadležne institucije entiteta i Vlada Brčko distrikta BiH pokrenuli su aktivnosti vezano za prikupljanje podataka i mapiranje potreba povratnika i raseljenih osoba. Prikupljanje podataka obuhvatit će mapiranje potreba osoba sa invaliditetom u BiH, Roma, raseljenih osoba i povratnika. Završetkom ovih aktivnosti Ministarstvo će imati podatke iz svih općina u BiH i dobiti jasne pokazatelje stvarnog stanja i stvarnih potreba ovih ranjivih grupa i njihovih porodica u lokalnim zajednicama u BiH po svim oblastima i pravima koja su utvrđena Revidiranom strategijom. Ova aktivnost će se realizirati uz podršku Delegacije Evropske komisije u BiH.

1. Rekonstrukcija stambenih jedinica izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika, zatvaranje kolektivnih centara i rješavanje pitanja alternativnog smještaja raseljenih osoba i povratnika i socijalnog stanovanja raseljenih osoba i izbjeglica i stambenog zbrinjavanja ranjivih kategorija povratnika;

Realizacija strateških ciljeva, završetak procesa povratka izbjeglica iz BiH i raseljenih osoba u BiH i završetak procesa rekonstrukcije stambenih jedinica za potrebe povratka vezan je za ovu oblast.

U dosadašnjoj primjeni odredbi Aneksa VII DMS, tragom strateških opredjeljenja, BiH je uglavnom bila usmjerena na rješavanja pitanja povratka izbjeglica i raseljenih osoba i rekonstrukcije stambenih objekata.

Do sada je evidentirano oko 1.062.000 povrataka u BiH. Od ukupnog broja realiziranih povrataka, oko 612.000 ili 58% odnosi se na povratak raseljenih osoba, a oko 450.000 ili 42% na povratak izbjeglica. Procjenjuje se da je broj najugroženijih „manjinskih“¹ povratnika oko 47.000.

Broj raseljenih osoba se znatno smanjio u odnosu na milion raseljenih osoba iz 1995. godine. Po popisu iz 2000. godine broj raseljenih osoba bio je 557.275, a nakon revizije statusa iz 2005. godine broj raseljenih osoba bio je 186.138. Trenutno je u BiH u statusu raseljenih 32.033 porodice, ukupno 96.421 raseljena osoba.

---

¹ „Manjinski“ povratak je čisto tehnički termin koji se odnosi na osobe koje se vraćaju u općine svoga prijeratnog prebivališta u kojima trenutno preovladava(ju) neki drugi konstitutivni narod(i).

Broj raseljenih osoba u statusu										
Struktura/ entitet	B		H		S		O		Ukupno	
	porodica	osoba	porodica	osoba	porodica	osoba	porodica	osoba	porodica	osoba
FBiH	10.016	28.659	2.127	6.702	359	753	140	450	12.642	36.564
RS	57	154	50	115	19.112	59.141	38	110	19.257	59.520
Brčko Distrikt BiH	20	59	4	7	110	271	0	0	134	337
BiH	10.093	28.872	2.181	6.824	19.581	60.165	178	560	32.033	96.421

U odnosu na Izvještaj iz 2017. godine nije došlo do očekivanog smanjenja broja raseljenih osoba u statusu. Broj raseljenih osoba ne smanjuje se proporcionalno broju izgrađenih-obnovljenih stambenih jedinica iz dva razloga. Jedan od razloga što se pored obnove stambenih jedinica raseljenih osoba, obnavljaju i stambene jedinice povratnika i izbjelica iz BiH. Drugi razlog jeste da se status raseljene osobe zadržava u mjestu raseljenja zbog ostvarivanja i drugih prava propisanih zakonom.

Prema posljednjem godišnjem statističkom izvještaju UNHCR-a za 2018. godinu, van BiH je 17.669 izbjeglica iz naše zemlje. Pregled broja izbjeglica iz BiH koje se nalaze u drugim zemljama su: u Srbiji 8.764, Francuskoj 4.085, Švicarskoj 2.026, Njemačkoj 1.478 i dr. Status izbjeglica iz BiH za vrijeme njihovog boravka u zemljama prihvata utvrđuje se po pravilima i propisima zemalja prihvata.

Prema podacima Ministarstva, do danas je izgrađeno odnosno obnovljeno oko 344.000 stambenih jedinica.

Tabela ostvarenih rezultata u obnovi stambenih jedinica za period 2009-2018. godina

Procjena broja neobnovljenih stambenih jedinica	Broj obnovljenih stambenih jedinica	Broj stambenih jedinica planirano/u izgradnji	Broj neobnovljenih stambenih jedinica
34.918	12.992	5.466	16.460
100%	37,2%	15,7 %	47,1%

U 2018. godini kroz osigurane projekte, budžete entiteta i Brčko Distrikta BiH obnovljeno je 1.238 stambenih jedinica. Ukupno od 2009. do 2018. obnovljeno je 12.992 stambene jedinice, a planirano i u izgradnji je 5.466 stambenih jedinica, što ukupno iznosi 18.458 stambenih jedinica. U odnosu na procjenu broja stambenih jedinica u Revidiranoj strategiji od 34.918 potrebno je obnoviti još 16.460 stambenih jedinica.

U odnosu na Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije za 2017. godine, ostvaren je napredak u obnovi stambenih jedinica, te je za 3,5% povećan broj obnovljenih stambenih jedinica.

Sastavni dio ovog izvještaja je Tabela br. 1. Ulaganja po entitetima i općinama u obnovi i rekonstrukciji stambenih jedinica za period 01. 01. 2009. do 31. 12. 2018. U Tabeli br. 1. dat je pregled po općinama/gradovima u odnosu na pokazatelje potreba definiranih u Okvirnom programu povratka izbjeglica i raseljenih osoba u BiH za period 2009-2014, koji je sastavni dio Revidirane strategije i realiziranih/obnovljenih stambenih jedinica u periodu 2009-2018. U određenim općinama/gradovima broj obnovljenih stambenih jedinica veći je od iskazanih potreba zato što je Okvirni program povratka rađen kombiniranjem pokazatelja iz Baze podataka o registriranim potencijalnim korisnicima pomoći za obnovu i Baze podataka o raseljenim osobama u BiH, a pokazalo se da su u određenim općinama/gradovima potrebe za obnovom i rekonstrukcijom veće.

U cilju stambenog zbrinjavanja najugroženijih raseljenih osoba i izbjeglih osoba iz regiona, iz donatorskih i kreditnih sredstava u toku je realizacija značajnih projekata: Državni projekat stambenog zbrinjavanja (DPSZ) u vezi s Regionalnim stambenim programom, Projekat “Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja – CEB II”, Projekat obnove stambenog fonda – OPEC, Projekat obnove stambenih jedinica izbjeglih osoba koji se finansira kreditnim sredstvima Saudijskog fonda za razvoj - SFD, Program pomoći Vlade Republike Hrvatske za podršku povratku Hrvata iz Republike Hrvatske u BiH, čiji je cilj obnova i rekonstrukcija stambenih jedinica i druge mjere podrške provođenju Aneksa VII DMS-a.

Tabela - Pregled projekata i broja stambenih rješenja.

Projekat	Planirani broj stambenih jedinica	Vrijednost projekta (u milionima KM)	Donatorska/kreditna sredstva (u milionima KM)	Kontribucija BiH (u milionima KM)	Broj obnovljenih stambenih jedinica	Broj SJ čija je izgradnja u toku	Broj preostalih SJ koje će biti izgrađene do završetka projekta	Godina završetka projekta	Broj preostalih SJ za koje nisu osigurana sredstva
DPSZ*	5.400	200	170	30	812	865	1.515	2021	2.208
CEB 2	2.611	200	120	80	113	602	1.896	2022	
SFD	901	22	22		374	65	462	2020	
OPEC*	491	12	12		430	10	51	2019	
Program Vlade RH	166	1,5	1,5		105	0	61	2020	
	9.569	435,5	325,5	110	1.834	1.542	3.985		2.208

* Od planiranog broja stambenih jedinica u DPSZ čiji je ukupan trošak procijenjen na oko 200 miliona KM, kroz odobrene podprojekte osigurana su sredstva u iznosu 146.000.000 KM za 3.192 stambena rješenja. Za preostali broj od 2.208 stambenih jedinica u odnosu na izvorno planiranih 5.400 stambenih jedinica donatorska sredstva nisu osigurana.

Državni projekat stambenog zbrinjavanja (DPSZ) u vezi s Regionalnim stambenim programom

Implementacija Državnog projekta stambenog zbrinjavanja (DPSZ) u okviru Regionalnog stambenog programa (RSP) implemetira se na osnovu Okvirnog sporazuma između Razvojne banke Vijeća Evrope i Bosne i Hercegovine u vezi sa Regionalnim programom stambenog zbrinjavanja i sporazuma o grantu s tim u vezi. Cilj ovog projekta je osigurati stambeno zbrinjavanje u Bosni i Hercegovini za 5.400 porodica ili 14.000 povratnika i raseljenih lica. Ukupna vrijednost projekta za Bosnu i Hercegovinu je oko 200 miliona KM, od čega se 170 miliona KM odnosi na donatorska sredstva, dok Bosna i Hercegovina učestvuje sa iznosom od oko 30 miliona KM, uglavnom u negotovinskim kontribucijama.

Sve podnesene aplikacije su odobrene od strane Skupštine donatora, odnosno za implementaciju pod-projekata iz Fonda RSP osiguran je iznos od 124 miliona KM, što predstavlja 73% sredstava planiranih iz donacija. Uz doprinos Bosne i Hercegovine od 15% u iznosu od oko 22 miliona KM, ukupna vrijednost ovih pod-projekata iznosi 146 miliona KM. Kroz implementaciju ovih šest pod-projekata osiguraće se 3.192 stambena rješenja za sveukupno oko 10.000 najranjivijih raseljenih lica, izbjeglica i povratnika. Za preostali broj od 2.208 stambenih jedinica u odnosu na izvorno planiranih 5.400 stambenih jedinica donatorska sredstva nisu osigurana.

DPSZ-om su do sada obuhvaćene 83 lokalne zajednice sa kojima su potpisani sporazumi o saradnji. Do kraja 2018. godine potpisani su ugovori u ukupnoj vrijednosti od 54,3 miliona KM, a dobavljačima je na ime izvršenih usluga i radova isplaćeno 33,6 miliona KM. Završena je izgradnja 812 stambenih jedinica, od čega 20 kroz dodjelu građevinskog materijala, 591 porodičnih kuća po sistemu „ključ u ruke“ i osam višestambenih zgrada sa ukupno 201 stanom. Implementacija projekta je produžena do kraja juna 2021. godine.

Projekat „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja – CEB II”

Zatvaranju kolektivnih centara i alternativnog smještaja je u Revidiranoj strategiji poklonjena velika pažnja, te je ovo pitanje ocijenjeno kao jedan od ključnih prioriteta iz dva razloga: radi se o izuzetnom humanitarnom problemu, jer raseljene osobe godinama nakon potpisivanja DMS-a žive u kolektivnim centrima i uglavnom u jako lošim uvjetima i zato što su kolektivni centri i alternativni smještaj na teretu budžeta na svim nivoima vlasti u BiH.

Projekat „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja – CEB II” implementira se na osnovu potpisanog međunarodnog Okvirnog Sporazuma o kreditu između Razvojne banke Vijeća Evrope i Bosne i Hercegovine, L/D1789 (2013) („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori”, broj: 13/14), kojim su definisani uvjeti za finansiranje i realizaciju projekta „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja - L/D 1789 (2013)“. Radi se o „zajedničkom projektu“ na nivou BiH, čija je procijenjena vrijednost 104 miliona eura, od čega je 60 miliona eura kreditno zaduženje (58 %), 42,7 miliona eura obezbjeđuje se kao bh. učešće (41%), uglavnom kroz doprinos lokalnih nivoa vlasti (in kind i dijelom budžetska sredstva) i 1,3 miliona eura su grantovi podrške iz CEB izvora (1%).

Projektom je predviđeno stambeno zbrinjavanje najmanje 7.200 interno raseljenih osoba i drugih socijalno ugroženih osoba, koja trenutno žive u kolektivnim centrima i alternativnim smještajima na čitavoj teritoriji BiH, kroz izgradnju ili rekonstrukciju cca 2.600 stambenih jedinica, na području 45

gradova/opština uključujući i Brčko distrikt BiH. Stanari kolektivnih centara su osobe u stanju socijalne potrebe, starije i bolesne osobe, izbjegle i raseljene osobe bez ili sa minimalnim primanjima. Većina njih su osobe koje ni prije rata nisu imale imovinu, te najprihvatljiviji način da im se omogući život dostojan čovjeka ogleda se u sistemu neprofitnog socijalnog stanovanja. To je evropski model rješavanja socijalno najugroženijih kategorija stanovnika i način da naše građane iselimo iz nehumanih uvjeta kakvi su mahom u kolektivnim centrima gdje danas žive.

Ministarstvo je imenovano kao Agencija za provođenje projekta CEB II, a implementatori ovog projekta su resorna entitetska ministarstva i Brčko distrikt BiH na osnovu Memoranduma o razumijevanju na realizaciji Projekta. Finansijska realizacija se vrši putem Fonda za povratak BiH na osnovu potpisanog Memoranduma o finansijskoj realizaciji Projekta.

Do kraja 2018. godine po Projektu su završeni radovi na izgradnji 6 zgrada sa 113 stanova, a započeta je i izgradnja još 15 zgrada u okviru kojih će biti obezbijedena 602 stana. Tokom 2018. godine od strane Banke je odobreno produženje roka za okončanje Projekta do 31. 12. 2022. godine.

Uz mapiranje porodica obuhvaćenih implementacijom CEB II projekta, koje je završeno u 2017. godini, predstavništvo UNHCR-a u BiH je iniciralo proces mapiranje preostalih 35 kolektivnih vidova smještaja u BiH sa ciljem pronalaženja trajnih rješenja za korisnike. Istraživanje koje je UNHCR i njegov partner CRS proveo u 2018. godini, u 27 opština, obuhvatio je 928 porodica raseljenih lica i povratnika (2.633 pojedinaca), uglavnog veoma ugroženih lica koje žive ispod minimuma životnog standarda. Nakon istraživanja urađena je inicijalna analiza nalaza sa terena koji su podijeljeni sa relevantnim faktorima i donositeljima odluka na lokalnom nivou, dok će sveobuhvatna informacija sa svim podacima prikupljenim tokom anketiranja biti podjeljena sa relevantnim akterima na entitetskom i državnom nivou u 2019. godini.

Odbor za zaštitu prava izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u Narodnoj skupštini Republike Srpske održao je u septembra 2017. godine tematsku sjednicu pod nazivom "Zatvaranje kolektivnih centara u BiH" i donesen je određeni set zaključaka. Tom prilikom je zauzet zajednički stav i data puna podrška svih nivoa vlasti za zatvaranje kolektivnih centara sa rokom realizacije do kraja 2020. godine. Odbori i komisije su se kao radna tijela svih nivoa vlasti obavezali da će u skladu sa svojim nadležnostima inicirati donošenje Zakona o socijalnom stanovanju. Narodni poslanici/zastupnici će u skladu sa ustavnim nadležnostima u svojim radnim tijelima, u Programu rada zakonodavnih organa za 2018. godinu uvrstiti usvajanje Zakona o socijalnom stanovanju.

U 2018. godini u Republici Srpskoj je pokrenuta procedura donošenja Zakona o socijalnom stanovanju.

Projekat obnove stambenog fonda – OPEC

Projekat obnove stambenog fonda OPEC se finansira iz kreditnih sredstava OPEC-OFID Razvojnog fonda. Ukupna procijenjena vrijednost Projekta iznosi 7 miliona \$. Istim je prvobitno predviđena obnova/izgradnja 390 stambenih jedinica u 45 gradova/općina i Brčko distriktu BiH. Tokom implementacije Projekta, procijenjeno je da je iz raspoloživih kreditnih sredstava moguće realizovati obnovu/izgradnju ukupno cca 491 stambenih jedinica. Po ovom Projektu do kraja 2018. godine

završena je obnova/izgradnja 430 stambenih objekata, te započete aktivnosti na pripremi i realizaciji obnove/izgradnje preostalih stambenih objekata, koji su odobreni od strane Komisije za izbjeglice i raseljena lica BiH (u daljnjem tekstu: Komisija). U toku 2018. godine po ovom projektu je završeno ukupno 10 stambenih jedinica. Ugovorena je sanacija 13 dodatnih stambenih jedinica. Završetak projekta planira se do kraja 2019. godine.

Projekat obnove stambenih jedinica izbjeglih osoba koji se finansira kreditnim sredstvima Saudijskog fonda za razvoj-SFD

Projekat obnove stambenih jedinica izbjeglih osoba se finansira iz kreditnih sredstava na osnovu potpisanog Međunarodnog sporazuma o kreditu između BiH i Saudijskog fonda za razvoj (SFD 4/560). Ukupna procijenjena vrijednost Projekta iznosi 15 miliona \$. Donesenim Odlukama od strane Komisije odobrena je obnova 901 stambenog objekta za 4000 korisnika na području 83 opštine i Brčko Distrikta BiH. U okviru realizacije ovog Projekta do kraja 2018. godine završene su predhodne procedure i izvršeno je ugovaranje izvođenje radova na obnovi/rekonstrukciji ukupno 439 stambenih objekata (48% od ukupno planiranog broja stambenih jedinica), od čega je 395 stambenih objekata završeno i isti su predati korisnicima, a izvođenje radova na obnovi/izgradnji 44 stambena objekta su u završnoj fazi realizacije. U toku 2018. godine ukupno je završeno 223 stambena objekta.

Po ovom Projektu, tokom 2017. godine je zbog problema neriješenog pitanja konačnog servisiranja duga po navedenom kreditnom sporazumu, koje je u nadležnosti resornih Ministarstava finansija (entitetska, Brčko Distrikt i BiH) došlo do privremene obustave potpisivanja novih Ugovora u okviru realizacije ovog Projekta.

Na osnovu gore navedenih aktivnosti, do kraja 2020. planiran je završetak obnove/izgradnje 462 stambena objekta, što čini 51% od ukupno planiranog 901 stambenog objekata.

Od strane kreditora SFD tokom 2017. godine, odobreno je produženje roka implementacije do kraja 2020 godine.

Program pomoći Vlade Republike Hrvatske za podršku povratku Hrvata iz Republike Hrvatske u BiH

Realizacija projekta je u toku, u 2018. godini obnovljeno je 26 stambenih jedinica. Za 2019. godinu predviđena je obnova/izgradnja 47 stambenih jedinica.

U realizaciji gore navedenih projekata postignut je značajan uspjeh. Međutim, prisutni su i određeni problemi koji utiču na dinamiku i rokove realizacije projekata (složene procedure implementacije projekata u odabiru korisnika, načinu finansiranja, provođenju javnih nabavki, smanjenih kapaciteta svih aktera koji učestvuju u provođenju projekata i dr.).

2. Završetak procesa povrata imovine i stanarskih prava izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika

S ciljem realizacije strateškog cilja realiziranje povrata imovine i stanarskih prava Ministarstvo je od Suda BiH zatražilo podatke o ukupnom broju sudskih postupaka u vezi s povratom imovine i stanarskih prava.

Sud BiH je informirao Ministarstvo da je zaprimljeno ukupno 246 tužbi protiv odluka Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica BiH. Ministarstvo je prema dostupnim informacijama zaprimilo 45 predmeta Suda BiH, od kojih je 28 zahtjeva za preispitivanje odluka suda BiH (4 zahtjeva kojim se preispitivanje sudske odluke uvažava, 11 zahtjeva kojim se preispitivanje sudske odluke odbija), 17 presuda Suda BiH (8 presuda kojim se tužba odbija i 9 presuda kojim se tužba uvažava). Prema podacima iz baze podataka Suda BiH, još je samo jedan predmet po zahtjevu za preispitivanje sudske odluke Upravnog vijeća Suda BiH. Prilikom rješavanja ovih predmeta, Sud BiH primjenjivao je odluku Evropskog suda za ljudska prava, koja je donesena u predmetu Tihomir Aleksić protiv BiH, apelacija broj 38233/05.

Preostali problemi u ovoj oblasti su stvarno vraćanje stanova u kolektivnim objektima što je i dalje problematično i ne postoji sistemsko rješenje za ovaj problem širom BiH. U nekim slučajevima, zgrade su rekonstruisane, ali se odstupalo od dimenzija, tako da raseljene osobe nisu mogle da vrate svoju imovinu. Postoji poseban problem u vezi sa osobama čiji su stanovi uništeni, regulacioni planovi lokalnih zajednica koji se odnose na takvo zemljište sada predviđaju da će na tom dijelu zemljišta biti izgrađeni objekti druge namjene.

S ciljem realizacije strateškog cilja **osiguranje uslova održivog povratka i procesa reintegriranja u BiH** kroz oblasti: elektrifikacija povratničkih naselja i pojedinačnih stambenih jedinica povratnika, rekonstrukcija infrastrukture na prostorima gdje žive povratnici i raseljene osobe, zdravstvena, socijalna i penzijsko-invalidska zaštita raseljenih osoba i povratnika, ostvarivanje prava na obrazovanje, rad i zapošljavanje raseljenih osoba i povratnika, sigurnost raseljenih osoba i povratnika i deminiranje područja povratka i pravo na naknadu štete raseljenim osobama, izbjeglicama i povratnicima ostvareni su sljedeći rezultati:

3. Elektrifikacija stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika

Za projekte elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika, u periodu od 2009. do 2018. godine (u okviru implementacije zajedničkih projekata iz udruženih sredstava odobrenih odlukama Komisije i u okviru partnerskih projekata u saradnji sa UNDP-om) uloženo je preko 17 miliona KM u preko 60 općina/gradova u BiH za cca 2.460 korisnika/stambenih jedinica.

U toku 2018. godine, Ministarstvo je raspisalo i provelo dva Javna poziva opštinama/gradovima u BiH za dostavom potreba u elektrifikaciji stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika u BiH (april i novembar). Odlukama Komisije izvršena je raspodjela sredstva iz 2016., 2017. i 2018. godine i odobrena su 64 projekta elektrifikacije u 26 opština/gradova u BiH, u ukupnom iznosu od 2.138.507,09 KM. Završeno je ukupno 19 projekata elektrifikacije, omogućeno priključenje na elektro mrežu za 94 stambene jedinice raseljenih lica i povratnika iz prethodno odobrenih projekata "ZPE12-13" i „ZPE15“. Također, provodile su se aktivnosti na implementaciji 74 projekta elektrifikacije za priključenje na elektro-mrežu cca 350 stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika, u okviru preostalih projekata elektrifikacije iz sredstava za 2012-2013. i 2015. godinu, kao i odobrenih projekata za 2016., 2017 i 2018. godinu.

Prema podacima iz posljednjeg Javnog poziva Ministarstva (oktobar–novembar), od 143 opštine/grada tj. lokalne zajednice u BiH, ukupno 53 opštine/grada (u FBiH 22, u RS 31) je dostavilo prijave na ovaj Javni poziv. Ukupna tražena sredstva za elektrifikaciju povratničkih mikrolokaliteta, iznose cca 22 miliona KM. Prema urađenim analizama i procjenama oko 1.390 obnovljenih stambenih jedinica povratnika i raseljenih lica je bez omogućenog priključenja na elektro-mrežu. Navedeni broj je podložan konstantnim promjenama, obzirom da se i pored implementacije projekata elektrifikacije, kojima se omogućava priključenje stambenih jedinica povratnika i raseljenih osoba na elektro-mrežu, kroz različite projekte obnove stambenih jedinica evidentiraju i novi korisnici čije stambene jedinice nakon izvršene rekonstrukcije, nemaju omogućeno priključenje.

Sastavni dio ovog Izvještaja je Tabela br. 2 - Ulaganja po opštinama - projekti elektrifikacije i komunalne i socijalne infrastrukture u kojoj su prikazana ulaganja po opštinama/gradovima za period od 1. 1. 2009. do 31. 12. 2018. godine, koja su raspoređena na osnovu Odluka Komisije, a u skladu sa udruženim sredstvima Ministarstva, nadležnih entitetskih ministarstava i Brčko distrikta BiH.

4. Rekonstrukcija infrastrukture u mjestima od interesa za povratak izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika

Preporukama iz Revidirane strategije zatraženo je prioritarno osiguranje sredstava za sanaciju komunalne i socijalne infrastrukture za potrebe osoba koje su se već vratile u svoje obnovljene stambene jedinice, uspostaviti bazu podataka o stanju infrastrukture na teritoriji BiH za potrebe potencijalnih korisnika pomoći – povratnika, utvrditi kriterije za odabir prioritarnih lokaliteta povratka (posebno pritom imati u vidu siromašnije općine) u kojima je potrebno izvršiti sanaciju infrastrukturnih objekata, na osnovu kojih bi se na transparentan način, putem javnih konkursa, izabrali i realizirali projekti. Zatraženo je da Ministarstvo, u skladu sa svojom koordinirajućom ulogom, objedinjuje sve zahtjeve i informacije značajne za obnovu putne, vodovodne i kanalizacione mreže, kao i potrebe za obnovom objekata socijalne infrastrukture i dr.

Ministarstvo je u izvještajnom periodu vodilo aktivnosti na utvrđivanju potreba u obnovi komunalne i socijalne infrastrukture za povratnike i raseljene osobe, kao i na unaprjeđenju procesa dodjele pomoći putem javnih konkursa ovim kategorijama korisnika u BiH.

U toku 2018. godine Ministarstvo je raspisalo javne pozive opštinama/gradovima u BiH za dostavu projektnih prijedloga za obnovu i izgradnju komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljena lica i povratnici, iz sredstava Fonda za povratak BiH za 2017. i 2018. godinu u iznosu od 3.323.000,00 KM.

U 2018. godini odlukama Komisije, iz sredstava za 2016. 2017. i 2018. godinu raspoređena su sredstva u ukupnom iznosu od 5.279.500 KM za projekte obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici, za ukupno 165 projekta.

Komisija je za obnovu komunalne i socijalne infrastrukture iz sredstava Fonda za povratak BiH, u periodu od 2009. do 2018. godine, ukupno odobrila cca 34 miliona KM.

U 2018. godini implementirana su 572 projekta pomoći u obnovi komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici.

Sastavni dio ovog Izvještaja je Tabela br. 2 - Ulaganja po opštinama: projekti elektrifikacije i komunalne i socijalne infrastrukture u kojoj su prikazani projekti po opštinama/gradovima u periodu od 1.1.2009. do 31.12.2018. godine, koji su odobreni na osnovu Odluka Komisije, a u skladu sa udruženim sredstvima Ministarstva, nadležnih entitetskih ministarstava i Brčko distrikta BiH, kao i projekti po opštinama koje su implementirali entitetska ministarstva i Brčko distrikt BiH u skladu sa njihovim planovima rada.

5. Zdravstvena zaštita raseljenih osoba i povratnika

Preporuke i prijedlozi mjera za unaprjeđenje stanja iz oblasti zdravstvene zaštite kroz Revidiranu strategiju su: pokretanje inicijative Ministarstva civilnih poslova BiH za izmjene i dopune Sporazuma o načinu i postupku korištenja zdravstvene zaštite osiguranih osoba na teritoriji BiH, izvan područja entiteta, odnosno Brčko Distrikta BiH kojem osigurane osobe pripadaju, a u vezi s pristupom zdravstvenoj zaštiti raseljenih osoba i povratnika; ujednačavanje trajanja povratničkog statusa; osiguravanje rješenja kojima će djeca imati status osigurane osobe bez obzira na status njihovih roditelja; osiguravanje zdravstvene zaštite djeci tokom osnovnog, srednjeg i redovnog studiranja; osiguravanje zdravstvene zaštite osobama starijim od 65 godina; prijave na zavode za zapošljavanje bez rokova što je osnova za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba; omogućavanje raseljenim osobama/povratnicima da se nesmetano uključe u sistem zdravstvenog osiguranja nakon prestanka statusa.

Istraživanje koje je UNHCR u saradnji sa Unijom za održiv povratak i integracije u BiH (UZOPI) proveo u 78 općina u BiH na uzorku od 4.664 domaćinstva/11.435 povratnika i raseljenih osoba u periodu od 2015-2018. godine ukazuje na to da 11% povratnika i 7% raseljenih osoba obuhvaćenih istraživanjem nemaju zdravstveno osiguranje². Prema mišljenju UNHCR-a još uvijek postoji velika razlika u obimu prava po osnovu statusa civilnih žrtava rata, lica sa ratnim invaliditetom, porodica u socijalnoj potrebi, što utiče na prava na zdravstvenu zaštitu ovih ugroženih kategorija koja su često u potrebi za zdravstvenom njegom i što bi se trebalo riješiti.

Zdravstvena zaštita, zakoni o zdravstvenom osiguranju i praksa nisu prilagođeni potrebama raseljenih osoba i povratnika kada se nađu izvan nadležnosti fondova zdravstvenog osiguranja. U nedostatku dostupne zdravstvene zaštite ili prenosa zdravstvenog osiguranja, raseljene osobe i povratnici moraju da se uklope u zdravstveni sistem u mjestu povratka, što nije uvijek moguće. Čak i kada je to moguće, ne mogu dobiti zdravstvenu zaštitu pod istim uslovima kao u mjestima raseljenosti, bilo zbog nedostatka harmoniziranog zakonodavstva ili nejednakog nivoa dostupne zdravstvene zaštite.

---

² Istraživanje je temeljeno na raspoloživim, zvaničnim podacima Ministarstva o raseljenim licima i povratnicima u BiH, uključivalo je podatke dostupne u zvaničnim bazama podataka u lokanim zajednicama, dok je samo anketiranje sprovedeno u saradnji sa predstavnicima lokalnih zajednica, udruženjima raseljenih lica i povratnika, NVO sektorom, centrima za socijalni rad. Anketari, obučeni od stručnog terenskog tima UNHCR a, su birani u samim lokalnim zajednicama te je na taj način osiguran transparentan i participativan pristup terenskom istraživanju.

Iskustva sa terena govore i da jedan broj povratnika usljed straha od gubitka zdravstvenog osiguranja u mjestu raseljenja ili nemogućnosti ostvarivanja zdravstvene zaštite u mjestu povratka u istom obimu kao u mjestu raseljenosti, ne registruje povratak. Ovo sprečava potpunu integraciju povratnika koji nastavljaju ostvarivati prava izvan mjesta povratka. Prisutna je neujednačenost u rokovima za prijavljivanje na zavode za zapošljavanje kao uslov sa sticanje zdravstvenog osiguranja po osnovu nezaposlenosti. U Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH nema rokova za prijavljivanje na zavode za zapošljavanje, dok je u Federaciji BiH taj rok prekluzivan, što onemogućava povratnicima da se u kratkom roku od 30 dana prijave na zavode za zapošljavanje i na osnovu nezaposlenosti ostvare pravo na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu.

I u Federaciji BiH i Republici Srpskoj su preduzete djelimične mjere, ali još uvijek nedostaju održiva i sistemska rješenja. Vlada Federacije BiH omogućila je i dalje povratnicima u Republiku Srpsku zdravstvenu zaštitu primjenom Odluke o ostvarivanju prava iz bolničke zdravstvene zaštite povratnika iz Federacije BiH u Republiku Srpsku u zdravstvenim ustanovama u Federaciji BiH*. U 2018. godini nastavljeno je izdvajanje budžetskih sredstava za liječenje povratnika u Republiku Srpsku. Sredstva su iz Budžeta Federacije BiH, na inicijativu Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, izdvojena u budžetu Federalnog ministarstva zdravstva, razdjel 20 – Tekući transfer drugim nivoima vlasti i fondovima - Transfer za Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije BiH za sufinansiranje troškova raseljenih osoba u iznosu od 2.000.000,00 KM.

Vlada Republike Srpske je podržala potpisivanje Protokola o liječenju pacijenata za povratnike iz Kantona 10 čime se osigurava pristup bolničkim uslugama u Banjaluci i Prijedoru za povratnike u Kantonu 10. Rješenja Vlade Federacije BiH i Vlade Republike Srpske su privremenog karaktera i ne predstavljaju sistemsko rješenje kojim bi se omogućio jednak pristup zdravstvenoj zaštiti povratnicima i raseljenim osobama.

U skladu sa Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske, sve osobe starije od 65 godina u Republici Srpskoj bez obzira na status koji uživaju smatraju se korisnicima obaveznog zdravstvenog osiguranja u Republici Srpskoj.

U Republici Srpskoj se iz budžeta izdvajaju sredstva za zdravstveno osiguranje izbjeglica, raseljenih lica i povratnika i u 2018. godine za ove namjene isplaćeno je 121.921,20 KM.

U 2018. godini održan je sastanak Radne grupe za utvrđivanje prijedloga za izmjene i dopune Sporazuma o načinu i postupku korištenja zdravstvene zaštite osiguranih osoba na teritoriji BiH, izvan područja entiteta, odnosno Brčko Distrikta BiH kojem osigurane osobe pripadaju, a imajući u vidu aktivnosti koje su provedene u 2017. godini. Ministarstvo civilnih poslova BiH je zatražilo i dobilo zvanično izjašnjenje Federalnog ministarstva zdravstva, Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske i Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH: "da nema potrebe predmetnim Sporazumom obuhvatiti kao ciljne grupe kategorije raseljene osobe i povratnike jer je pitanje pristupa zdravstvenoj zaštiti raseljenih osoba i povratnika regulisano Zakonom o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH, Zakonom o raseljenim osobama i povratnicima u Federaciji BiH i izbjeglicama iz BiH i Zakonom o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama u Republici Srpskoj".

Možemo zaključiti da tokom 2018. godine nisu postignuti značajni pomaci u realizaciji Revidirane strategije, odnosno preporuka za unaprjeđenje stanja u oblasti zdravstvene zaštite povratnika. Ministarstvo civilnih poslova BiH je uputilo i zaključke sa tematske sjednice koja je održana u 14. i 15. decembru 2017. godine nadležnim organima za oblast zdravstvene zaštite, a s ciljem iniciranja Izmjena i dopuna Sporazuma u 2018. godini, međutim do toga nije došlo u dijelu koji se odnosi na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu raseljenih osoba i povratnika.

Kako bi se unaprijedila oblast zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja na temelju prijedloga Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske potrebno je da se implementiraju preporuke Evropske komisije i uspostavi sistem koordinacije programa socijalnog osiguranja u BiH. Potrebno je izraditi novi Sporazum koji će obuhvatiti sve grane socijalnog osiguranja, a za čiju će primjenu biti zaduženi fondovi zdravstvenog osiguranja, primjenjujući dokazana načela o koordinaciji sistema socijalne sigurnosti Evropske konvencije o socijalnom osiguranju Vijeća Evrope, uključujući i slučajeve kada osiguranici rade/borave van teritorije kome osigurane osobe pripadaju, a koje nadležni organi i fondovi u Bosni i Hercegovini već primjenjuju putem bilateralnih ugovora o socijalnom osiguranju.

Primjenom načela o koordinaciji sistema prilikom izrade novog Sporazuma isti bi obuhvatio sve osigurane osobe.

6. Socijalna i penzijsko-invalidska zaštita raseljenih osoba i povratnika

Preporuke i prijedlozi mjera za unaprjeđenje stanja u oblasti socijalne i penzijsko-invalidske zaštite u Revidiranoj strategiji su: pokretanje inicijative za zakonsko utvrđivanje minimuma socijalne zaštite i socijalne pomoći za ugrožene grupe u stanju socijalne potrebe; usklađivanje zakona na nivou entiteta i Brčko Distrikta BiH iz oblasti socijalne zaštite; izmjene i dopune Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u provođenju penzijskog i invalidskog osiguranja na jedinstvenom pravnom i ekonomskom prostoru BiH; uspostavljanje mehanizma evidencije povratnika; omogućavanje zadržavanja prethodno ostvarenih prava do harmonizacije propisa iz oblasti socijalne zaštite; pojednostavljenje procedure dodjele jednokratne novčane pomoći i povećanje izdvajanja za projekte održivog povratka na svim nivoima koji bi ciljano sadržavali stavku za socijalne potrebe povratnika.

U odnosu na Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije za 2018. godini u ovoj oblasti nisu postignuti značajniji pomaci, a prema nalazima UNHCR-ove terenske ankete i Unije za održiv povratak i integracije u BiH provedene tokom perioda 2015–2018. godine u 78 općina (na uzorku od 4.664 domaćinstva/11.435 povratnika i raseljenih osoba), 60% povratnika i 53% raseljenih osoba ima potrebu za različitim vrstama pomoći u oblasti socijalne zaštite.

Još uvijek nisu utvrđeni finansijski minimumi i maksimumi u ostvarivanju prava propisanih entitetskim i kantonalnim zakonima u oblasti socijalne zaštite, postoje kašnjenja u isplati socijalnih davanja, prisutno je i dalje nepoštivanje prava iz socijalne zaštite koja su propisana entitetskim zakonima i različit tretman građana u entitetima, a posebno nemogućnosti prenosa socijalnih prava raseljenih osoba u mjesta povratka.

Tokom 2018. godine Ministarstvo civilnih poslova BiH je informiralo nadležne organe entiteta i Brčko distrikta BiH o značaju provedbe Revidirane strategije, naglašavajući posebno potrebu usklađivanja entitetskih propisa u oblasti socijalne zaštite, u pravcu podrške procesu povratka raseljenih osoba i izbjeglica.

Ministarstvo civilnih poslova BiH iniciralo je u kontekstu zaključaka Zajedničke komisije za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, a koji se odnosio na izradu izvještaja o potrebi usklađivanja zakona u oblasti socijalne zaštite u odnosu na međunarodne standarde u području ljudskih prava, provedbu mjera koje se odnose na jačanje sistema socijalne zaštite. Ista je inicirana i u okviru implementacije Akcionog plana za djecu 2015-2018.

Ministarstvo civilnih poslova BiH u odnosu na pokrenute inicijative nije dobilo povratnu informaciju ili su dobili izričito neslaganje nadležnih organa entiteta Republike Srpske koji su između ostalog istakli da u Izvještajima o provedbi Revidirane strategije “opis stanja u oblasti socijalne zaštite izbjeglica i raseljenih osoba ne odgovara stvarnom stanju u Republici Srpskoj”, da se u Republici Srpskoj prava iz socijalne zaštite priznaju pod jednakim uslovima svakoj osobi, bez diskriminacije po bilo kom osnovu”, “ da konstatacije o nezadovoljavajućem stanju koje se odnose na pristup pravu na rad i zapošljavanje raseljenih osoba i izbjeglica nisu zasnovane na objektivnim, povjerljivim i konkretnim podacima”.

U skladu sa zaključcima sa druge tematske sjednice “Zdravstvena zaštita raseljenih osoba i povratnika” koja je održana 14. i 15. 12. 2017. godine u Tesliću, donijet je zaključak da se sljedeća tematska sjednica održi na temu “Socijalne zaštite povratnika i raseljenih osoba”. Organizator ove tematske sjednice je Komisija za ljudska prava i izbjeglice Predstavničkog doma Parlamenta BiH.

7. Ostvarivanje prava na obrazovanje raseljenih osoba i povratnika

Preporuke i prijedlozi mjera za unaprjeđenje stanja iz oblasti obrazovanja u Revidiranoj strategiji su: dosljedno provođenje Privremenog sporazuma o zadovoljavanju posebnih potreba i prava povratnika, kako bi se zaštitila djeca povratnika i kako oblast obrazovanja ne bi bila kočnica povratku raseljenih i izbjeglih osoba i njihove djece; nastavak rada Odbora za koordinaciju Privremenog sporazuma na uspostavi harmoniziranog i redovnog mehanizma kontrole u obrazovnom sistemu; dosljedna primjena Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju; preispitivanje i utvrđivanje novih kriterija o nazivima škola, školskih simbola i školskih manifestacija; osmišljavanje i izrada okvirnih ciljeva i zajedničkih standarda za nastavne planove i programe; promoviranje i razvijanje tolerancije u svim školama s ciljem prihvatanja i razumijevanja „drugačijeg i različitog“; uspostavljanje lakšeg pristupa obrazovanju za socijalno ugrožene i osobe u ekonomski nepovoljnom položaju.

U okviru istraživanja UNHCR-a i Unije za održivi povratak i integracije BiH provedenog u periodu od 2015. godine do 2018. godine, u 78 općina u BiH (na uzorku od 4.664 domaćinstva/11.435 povratnika i raseljenih osoba), od 782 povratničkih porodica sa djecom u školskoj dobi u BiH, 49% porodica smatra da nemaju problema u vezi sa obrazovanjem (obrazovanje se može posmatrati kao kompozitni pokazatelj koji kombinuje dostupnost obrazovnih institucija, pristup školskim ustanovama i dostupnost nacionalne grupe predmeta), dok 29% ima manjih problema, a 22 % ima problem sa tim.

Prema mišljenju Misije OSCE-a u BiH: "U 2018. godini nadležne obrazovne vlasti nisu razmatrale niti postigle dogovor o bilo kakvim trajnim rješenjima pitanja utvrđenih u Privremenom sporazumu o zadovoljenju posebnih potreba i prava djece povratnika. Nije riješeno negiranje prava Bošnjaka da imenuju svoj jezik u Republici Srpskoj i postoji stalna zabrinutost oko potencijalnih bojkota obrazovanja u Republici Srpskoj zbog ove diskriminatorne prakse kao i nedosljednog uvođenja nacionalne grupe predmeta. Djeca iz Konjević-Polja i Kotor-Varoši nastavila su pohađati nastavu u izmještenim školama uz finansiranje Vlade FBiH i Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica.

Nije zabilježen napredak u pogledu okončanja prakse "dvije škole pod jednim krovom" što predstavlja kršenje međunarodnih konvencija i domaćeg zakonodavstva koji štetno djeluje na djecu u BiH u cjelini. Značajno je spomenuti da su obrazovne institucije u Zeničko-dobojskom kantonu nedavno uvele srpski jezik i književnosti za učenike-povratnike srpske nacionalnosti u Maglaju. Institucije su pokazale predanost da se ova praksa ponovi i u Žepču.

U posljednje vrijeme uočen je trend da obrazovne institucije postupno zanemaruju Okvirni zakon BiH o osnovnom i srednjem obrazovanju.

U 2018. godini nije bilo diskusije ili sporazuma u pogledu revizije postojećih kriterija za nazive škola i simbole. Nije postignut dovoljan napredak u pogledu realizacije kriterija. Misija OSCE-a je uočila nastavak nedosljedne realizacije i široko raspostranjenog kršenja principa u pogledu naziva škola, simbola i posebno školskih manifestacija širom BiH, što ometa stvaranje škola koje će osigurati srdačan prijem i inkluziju za svu djecu".

Prema mišljenju Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica i dalje ostaje otvoreno pitanje ujednačenih prava povratnika na cijelom prostoru BiH u oblasti obrazovanja. Pravo na učenje bosanskog jezika i ostalih iz nacionalne grupe predmeta, učenicima bošnjačke nacionalnosti u Republici Srpskoj je uskraćeno. Zbog toga djeca iz Konjević-Polja i Kotor-Varoši pohađaju instruktivnu nastavu u dislociranim školama čije finansiranje dijelom snosi Vlada Federacije BiH i Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica. Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica izdvaja značajna finansijska sredstva za stipendiranje studenata i učenika i osiguranja pripravnčkog i volonterskog rada.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke u svim mjerama i politikama u obrazovanju primjenjuje odredbe definirane Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH, Zakonom o zabrani diskriminacije u Federaciji BiH, Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH, Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine za period 2013-2017, te u okvirnim zakonima o osnovnom i srednjem obrazovanju, srednjem stručnom obrazovanju, visokom obrazovanju i Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske navodi sljedeće: „Sva djeca u Republici Srpskoj imaju jednaka prava i jednake mogućnosti u obrazovanju bez diskriminacije po bilo kom osnovu, u Republici Srpskoj nema segregirajućih škola, monoetničke škole su samo u onim sredinama gdje je takav sastav stanovništva. Prioriteti su interesi i potrebe učenika. Redefinisani su principi i ciljevi vaspitanja i obrazovanja i uvedeni ishodi učenja kao jedan od osnovnih elemenata vaspitno-

obrazovnog rada u kojem je nastava usmjerena na učenika, učenik se osposobljava da zna, razumije i primjeni stečena znanja. Nastavni planovi i programi koje donosi ministar prosvjete i kulture Republike Srpske na prijedlog Republičkog pedagoškog zavoda Republike Srpske nisu prepreka u prohodnosti učenika iz jednog u drugi entitet/kanton u BiH. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske je kroz preduzimanje određenih mjera i aktivnosti, te kroz zakone i podzakonske akte, počev od 2004. godine, pristupilo donošenju rješenja za pitanja obrazovanja povratnika i zadovoljavanja potreba i prava konstitutivnih naroda, ravnopravnog pristupa i jednakih mogućnosti u obrazovanju i vaspitanju, kao i obezbjeđivanju jednakih uslova i prilika za svu djecu.

Svi učenici povratnici u Republici Srpskoj uključeni su u sistem obaveznog osnovnog obrazovanja, a svi oni koji žele nastaviti dalje obrazovanje mogu nesmetano ostvariti svoje pravo na školovanje u svim srednjim školama u Republici Srpskoj, pod uslovom da ispunjavaju uslove konkursa za upis učenika u prvi razred srednje škole.

U Republici Srpskoj u 20 osnovnih škola nastava iz nacionalne grupe predmeta je realizovana i izučava se prema nastavnom planu i programu nekog od kantona iz FBiH. Bez obzira na (ne)ispunjenost uslova propisanih tada važećim Privremenim sporazumom, u 20 osnovnih škola u Republici Srpskoj u kojima je u ranijem periodu realizovana nastava iz tzv. "nacionalne grupe predmeta" prema nastavnom planu i programu nekog od kantona iz FBiH, nastavljeno je sa izučavanjem iste. Od strane Misije OSCE-a prepoznata je važnost nastave istorije, kao predmeta koji pripada nacionalnoj grupi predmeta, te su ugrađene Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika istorije za osnovnu i srednju školu u BiH koje su usvojila sva ministarstva obrazovanja u BiH. Zahvaljujući naporima Savjetima Evrope i Misije OCSE-a u BiH urađen je i Priručnik za nastavnike istorije koji predstavlja vodič za nastavnike. Preporuka Savjeta Evrope (Preporuka br./2001/5) je ugrađena u nastavne planove i programe Istorije u Republici Srpskoj, koji je zasnovan na ishodima učenja, kao i u novoj generaciji udžbenika istorije za osnovne škole, gimnazije i srednje škole, pa Republika Srpska može poslužiti kao primjer u BiH. U osnovnim školama u Republici Srpskoj koje pohađaju djeca bošnjačke i hrvatske nacionalnosti organizuje se izučavanje Islamske i Katoličke vjeronauke za svu djecu čiji se roditelji izjasne da žele da njihova djeca izučavaju vjeronauku i pohađaju časove vjeronauke“.

Također, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske navodi da je u školskoj 2003/04. godini u potpunosti izvršeno uklanjanje uvredljivih i neprimjernih sadržaja iz programa i udžbenika za osnovne i srednje škole u Republici Srpskoj/BiH, te da su kriterijumi o nazivima škola, školskim simbolima i školskim manifestacijama u Republici Srpskoj ispoštovani do kraja.

U realiziranju preporuka za unaprjeđenje stanja u oblasti obrazovanja sadržanih u Revidiranoj strategiji u 2018. godini nije došlo do značajnih pomaka po kojima bi se moglo konstatirati bitno unaprjeđenje u navedenim oblastima. Ova konstatacija se naročito odnosi na dosljedno provođenje Privremenog sporazuma o zadovoljavanju posebnih potreba i prava povratnika, kako bi se zaštitila djeca povratnika i kako oblast obrazovanja ne bi bila kočnica povratku raseljenih osoba i izbjeglica, a i njihove djece. S tim u vezi je i ne nastavljanje rada Odbora za koordinaciju Privremenog sporazuma o zadovoljenju posebnih potreba i prava povratnika, a samim tim izostalo je i preispitivanje i utvrđivanje novih kriterija o nazivima škola, školskih simbola i školskih manifestacija. Napredak u oblasti obrazovanja

ogleda se u donošenju odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine prema kojoj konstitutivni narodi Bosne i Hercegovine i pripadnici ostalih imaju pravo da imenuju ustavno pravo da imenuju svoj jezik kako žele.

8. Pravo na rad i zapošljavanje raseljenih osoba i povratnika

Preporuke i prijedlozi mjera za unaprjeđenje stanja iz oblasti rada i zapošljavanja u Revidiranoj strategiji su: poštivanje Odluke Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda BiH kroz zapošljavanje povratnika u organima vlasti, institucijama, upravama i javnim poduzećima u kojima je država većinski vlasnik s ciljem postizanja principa u skladu s popisom domaćinstava iz 1991. godine; donošenje i provođenje neophodnih provedbenih propisa kako bi se ispoštovale i osigurale ustavne i zakonske odredbe o pristupu pravu na zapošljavanje bez diskriminacije; uvođenje mjera za zapošljavanje; osiguravanje podsticaja privrednicima koji zapošljavaju povratnike i raseljene osobe; osiguravanje prekvalifikacije, dokvalifikacije i samozapošljavanja; osiguranje sredstava nadležnim zavodima za sufinansiranje plaća ili doprinosa u određenom periodu za raseljene osobe i povratnike; osiguranje donatorskih sredstava za finansiranje projekata mikrokreditiranja, bespovratne pomoći za započinjanje radnih djelatnosti kao i procjene stručnog osposobljavanja i prekvalifikacije; osiguranje mjere za poboljšanje stanja u domenu ostvarivanja prava na rad i zapošljavanje povratnika i raseljenih osoba.

U odnosu na Izvještaj o realizaciji Revidirane strategije za 2017. godinu i u ovoj oblasti nisu postignuti značajniji pomaci, te i dalje nije osiguran jednak pristup tržištu rada u BiH za povratnike, raseljene osobe i izbjeglice.

Naime, prema nalazima UNHCR i Unije za održiv povratak i integracije BiH i terenske ankete provedene tokom perioda 2015– 2018. godine u 78 općina (na uzorku od 4.664 domaćinstva/11.435 povratnika i raseljenih osoba) samo 17% radno sposobnih povratnika i 20% raseljenih osoba imaju redovno zaposlenje.

Odluku Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda BiH kroz zapošljavanje povratnika u organima vlasti, institucijama, upravama i javnim preduzećima u kojima je država većinski vlasnik s ciljem postizanja principa u skladu s popisom domaćinstava iz 1991. godine, potrebno je dosljedno provoditi.

U zakonskim propisima kojima su utvrđeni načini zapošljavanja državnih službenika na državnom i entitetskom nivou navodi se da je jedan od ciljeva zapošljavanja etnička zastupljenost na osnovu posljednjeg popisa stanovništva na državnom nivou, popisa iz 1991. godine u Federaciji BiH, posljednjeg popisa stanovništva u Republici Srpskoj i strukture stanovništva u Brčko Distriktu BiH.

U BiH je i dalje evidentna nezaposlenosti i ne postoji mehanizam na nivou BiH koji bi odgovorio zadovoljenju potreba radnosposobnog stanovništva u BiH, a time i povratnika i raseljenih osoba. Evidentan je veliki broj radnih migracija.

Tokom 2018. godine Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je učestvovalo u realizaciji projekta IPA 2014 "Lokalna partnerstva za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini" čija implementacija je omogućila prekvalifikaciju za preko 1500 nezaposlenih osoba, od kojih je preko 500 dobilo zaposlenje. Posebna vrijednost ovog projekta je u tome što je usmjeren na osjetljive grupe nezaposlenih osoba.

Prema mišljenju OSCE-a "Problemi u oblasti radnih prava s kojima se suočavaju povratnici i raseljene osobe, a koji utiču na proces povratka, odnose se na stanje opće nezaposlenosti u BiH. Nema dostupnih podataka koji ukazuju na analizu nezaposlenosti i zaposlenosti po etničkoj pripadnosti, ali dokazi upućuju na to da se manjinski povratnici suočavaju s diskriminacijom u zapošljavanju u javnom sektoru na koje imaju pravo u skladu sa zakonskim odredbama. U tom pogledu, Odluka Ustavnog suda BiH o ustavnosti naroda BiH podrazumjeva da se pri zapošljavanju u javnom sektoru treba postići etnički balans koji odgovara, preradratnom etničkom sastavu, putem zapošljavanja povratnika u državne službe, institucije, javnu upravu i javna preduzeća čiji je većinski vlasnik država s ciljem postizanja principa u skladu sa popisom stanovništva iz 1991. godine. Prema procjeni koju je dala Unija za održivi povratak i integracije u BiH, u 2014. godini zaposleno je samo 1% povratnika. Misija također želi konstatirati da su određeni propisi Republike Srpske o zapošljavanju u javnom sektoru izmjenjeni prije popisa iz 2013. godine kako bi se uključila referenca na "posljednji popis". Ovo može uveliko biti u suprotnosti sa drugim zakonima koji se odnose na popis iz 1991. godine i pristup zapošljavanju u javnom sektoru".

Nadležna entitetska ministarstva u svojim budžetima svake godine izdvajaju određena sredstva za projekte održivosti povratka među kojima su i projekti podrške u zapošljavanju/samozapošljavanju povratnika u okviru poljoprivrede, podrška razvoju start-up (početnog biznisa) povratnika, podrška investicijskim projektima u cilju zapošljavanja povratnika, zapošljavanje povratnika u maloj privredi i dr.

Prema istraživanju Unije za održiv povratak i integracije u BiH i podacima iz 2018. godine, broj porodica koje su napustile BiH je 6.346, odnosno 20.943 osobe. Tokom istraživanja Unije za održiv povratak i integracije koje je trajalo od 2013. do 2018. godine BiH je napustilo 173.011 osoba. Nažalost, trend iseljavanja se i dalje nastavlja, a istim su obuhvaćene i povratničke i raseljeničke porodice koje zbog nemogućnosti osiguranja životne egzistencije, a posebno mlađe populacije svoju domovinu napuštaju zauvijek.

9. Sigurnost raseljenih osoba i povratnika i deminiranje područja povratka

Realizacija preporuka i mjera za unaprjeđenje stanja iz oblasti sigurnosti i deminiranja idenitifikovanih područja povratka u Revidiranoj strategiji u nadležnosti je Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstva civilnih poslova BiH, entiteta Republika Srpska, deset kantona u Federaciji BiH i Brčko Distrikta BiH. U cilju prikaza stanja u ovoj oblasti tokom 2018. godine, korištene su relevantne informacije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (VSTV), izvještaja Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi Misija u BiH (OSCE) i Centra za uklanjanje mina u BiH (BH MAC).

Prema podacima Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (VSTV), u 2018. godini za krivično djelo *izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti* nije potvrđena ni jedna optužnica, donijeta je 1 osuđujuća i 1 oslobađajuća presuda, te su pravosnažnim postale 4 osuđujuće

presude. U istom periodu nije potvrđena ni jedna optužnica, niti donesena presuda za krivična djela: *sprječavanje povratka izbjeglica i raseljenih lica, niti oštećenje ili rušenje vjerskih objekata.*

Nadalje, VSTV ističe da tužilaštva i sudovi u BiH ne vode evidenciju predmeta o kategorijama podnosilaca prijava, odnosno oštećenih u krivičnim djelima. Zbog ove činjenice VSTV ne raspolaže podacima o predmetima formiranim po prijavama raseljenih osoba ili povratnika, a koji su u vezi sa krivičnim djelima ugrožavanja sigurnosti ili krivičnim djelima počinjenim iz mržnje prema ovoj kategoriji stanovništva.

U decembru 2018. godine u Banjoj Luci je održan sastanak u sklopu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Bosne i Hercegovine, na kojem je data preporuka Evropske komisije Pododboru za pravdu, slobodu i sigurnost, da je potrebno unaprijediti odgovor institucija za provedbu zakona i procesuiranje predmeta napada na povratnike.

Obzirom na navedenu preporuku, Ministarstvo je iniciralo sastanak sa predstavnicima VSTV-a na temu procesuiranja krivičnih djela u kojima su oštećeni raseljene osobe i povratnici, odnosno uspostavljanja službenih evidencija o ovim predmetima. VSTV je prihvatio navedenu inicijativu, te se održavanje sastanka očekuje u narednom periodu.

Trenutna veličina minski sumnjive površine u BiH iznosi 1.018 km² ili 1,98% u odnosu na ukupnu površinu BiH, a što predstavlja smanjenje površine u odnosu na Izvještaj za 2017. godinu za 0,22%.

ADMINISTRATIVNI NIVO	Ukupna sumnjiva opasna površina na mine (km ²)	Sumnjiva opasna površina na mine/kategorija prioriteta (km ²)			Sumnjiva opasna površina na kasetnu municiju (km ²)
		I kategorija	II kategorija	III kategorija	
UNSKO-SANSKI KANTON	100.72	41.77	40.37	18.58	0.08
POSAVSKI KANTON	17.76	5.18	10.51	2.07	0.00
TUZLANSKI KANTON	78.82	17.79	18.48	42.55	0.68
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	118.64	30.37	15.40	72.87	2.10
BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON	45.32	5.15	9.35	30.82	0.00
SREDNJE-BOSANSKI KANTON	122.75	26.12	41.08	55.55	1.73
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON	150.70	15.82	26.16	108.72	0.04
ZAPADNO-HERCEGOVAČKI KANTON	0.31	0.00	0.00	0.31	0.00
KANTON SARAJEVO	68.86	20.38	13.21	35.27	0.37
KANTON 10	75.52	10.06	11.56	53.90	0.35
FEDERACIJA BIH	779.40	172.64	186.12	420.64	5.35
REPUBLIKA SRPSKA	223.91	67.11	84.32	72.48	0.95
DISTRIKT BRČKO	14.69	1.44	10.22	3.03	0.00
BOSNA I HERCEGOVINA	1,018.00	241.19	280.66	496.15	6.30

Teritorijalna raspoređenost minski sumnjive površine u BiH

Prema općoj procjeni uticaja mina/kasetne municije/ESZR u 129 gradova/općina u BiH najugroženije općine su: Doboj, Teslić, Maglaj, Usora, Zavidovići, Gornji Vakuf, Sanski Most, Velika Kladuša, Travnik i Ilijaš.

U bazi podataka (BHMAIS) trenutno je registrovano 20.220 zapisnika minskih polja, što predstavlja isti broj u odnosu na podatke iz prethodnog Izvještaja za 2017. godinu.

Strategijom protuminskog djelovanja 2009-2019. godina rješavanje minskog problema u BiH predviđeno je do 2019. godine. Strategija protuminskog djelovanja 2009-2019. godina, zaključno sa 2017. godinom je realizirana tek do 50 posto (vraćena 593 km²), a BH MAC kao razlog navodi nedostatak finansijskih sredstava. U saradnji Ženevskog centra za humanitarno deminiranje (GICHD) i BH MAC-a izrađen je nacrt Strategije protivminskog djelovanja BiH 2018-2025, izvršene su izmjene i dopune Strategije i ista je upućena na usvajanje Vijeću ministara BiH.³

Vijeće ministara BiH je utvrdilo prijedlog izmjena i dopuna Zakona o deminiranju u BiH, te je isti upućen Parlamentarnoj skupštini BiH.

U 2018. godini započet je projekat "Opšta procjena minsko sumnjivog područja u BiH 2018-2019" u kojem učestvuju BH MAC, Oružane snage BiH i Norveška narodna pomoć (NPA).

10. Pravo na naknadu štete raseljenim osobama, izbjeglicama i povratnicima

Revidiranom strategijom je općenito prihvaćeno tumačenje Ureda Visokog predstavnika za BiH, tačnije pojašnjenje smisla ovog instituta iz Aneksa VII DMS da se kompenzacija u smislu odredbi Aneksa VII DMS odnosi samo na kompenzaciju za stambenu jedinicu ili dom. Pravo na adekvatnu novčanu naknadu u skladu sa Revidiranom strategijom "prioritetno treba biti osigurano za osobe koje se iz objektivnih razloga ne mogu vratiti u njihove stambene objekte, jer pripadaju posebnim socijalnim kategorijama: teški invalidi, traumatizirane osobe, osobe koje ovise o pomoći drugih ljudi; osobe koje su izgubile svoj stambeni objekt usljed promjene regulacionog plana, eksproprijacije, izgradnje od strane trećih osoba itd.; osobe koje se ne mogu vratiti u njihove stambene objekte zbog nepostojanja osnovne infrastrukture ili nedostupnosti socijalnih usluga; ostale osobe pod uvjetima predviđenim relevantnim propisima.

Naglašena je potreba da nadležna državna, entitetska i kantonalna ministarstva i organi u što kraćem roku od usvajanja Revidirane strategije naprave procjenu i daju solidan pregled stvarne situacije, zajedno sa nadležnim službama Brčko distrikta BiH, putem općinskih ureda u BiH te u bliskoj saradnji sa UNHCR-om, a što bi poslužilo kao osnova za izradu relevantnih propisa iz predmetne oblasti.

Također, Revidiranom strategijom naglašeno je i sljedeće: "U kontekstu Aneksa VII, kompenzacija ne predstavlja pokušaj ostvarivanja sveukupne naknade za sve gubitke koje su ljudi pretrpjeli u ratu, nego samo za prioritarnu kompenzaciju za nemogućnost ostvarivanja pristupa pravu na dom, što je posebno naglašeno i u stavu OHR-a":

U vezi sa pitanjem rješavanja prava na naknadu štete u Revidiranoj strategiji navedeni su sljedeći zaključci:

"Kompenzaciju u smislu Aneksa VII DMS treba promatrati kao adekvatnu kompenzaciju ili novčanu naknadu u onom obimu koji osigurava pravo na dom raseljenim osobama i izbjeglicama kao način rješavanja isključivo stambenog pitanja onima koji se iz objektivnih razloga ne mogu vratiti na prijeratne adrese prebivališta, a koji nisu do sada riješili svoje stambeno pitanje na drugi način;

---

³ Vijeće ministara BiH usvojilo Strategiju protivminskog djelovanja BiH 2018-2025. u januaru 2019. godine

Pravo na odgovarajuću kompenzaciju prioritarno treba osigurati za rješavanje stambenih potreba specifičnih socijalnih kategorija, a to su traumatizirane osobe, teški invalidi, socijalno najranjivije kategorije zavisne od tuđe njege i pomoći, kao i osobe koje se zbog objektivnih okolnosti ne mogu vratiti na svoje adrese prebivališta (npr., promijenjen urbanistički plan, klizište na adresi povratka i sl.);

Nadležna državna, entitetska i kantonalna ministarstva i tijela će, skupa sa nadležnim službama Brčko distrikta BiH, a putem općinskih službi u BiH, u uskoj saradnji sa UNHCR-om, u roku od šest mjeseci od usvajanja revidirane državne strategije za provedbu Aneksa VII DMS, izvršiti neophodna istraživanja i napraviti dobar pregled stvarnog stanja u vezi sa ovim pitanjem, što će biti osnova za izradu relevantnih zakonskih i podzakonskih propisa iz ove oblasti;

Rješavanje ovog pitanja u BiH ne može ni na koji način imati negativan uticaj na proces povratka izbjeglica i raseljenih osoba, a u tom pravcu se treba predvidjeti da sredstva za rješavanje pitanja povratka i kompenzacije budu u budžetima posebno planirana i iskazana.”

Međutim, nakon usvajanja Revidirane strategije pa do danas, Ministarstvu se obratilo oko 6.500 podnosilaca sa zahtjevima za naknadu štete za imovinu i do danas nije pokrenuto rješavanje ovog pitanja.

Ukoliko se želi potpuno riješiti izbjegličko/raseljeničko pitanje nužno je uključivanje svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini uključujući rješenja navedena u Revidiranoj strategiji koju je usvojila i Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.

II. FINANSIRANJE PRAVA IZ ANEKSA VII DMS-a

S ciljem realiziranja strateških ciljeva, od procijenjenog iznosa od 1,21 milijardi KM za potrebe obnove stambenog fonda i prateće infrastrukture, od 2009. do 2017. godine, ukupno su osigurana sredstva u iznosu od oko 877 mil. KM iz kreditnih i donatorskih sredstava, sredstava udruženih u Fond za povratak BiH i budžetskih sredstava entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Prema podacima Fonda za povratak BiH, nadležnih entitetskih ministarstava i Brčko Distrikta BiH, za obnovu i rekonstrukciju stambenih jedinica i projekte održivosti ukupno osigurana finansijska sredstva za realizaciju u 2018. godini su u iznosu od **31.808.078,61 KM**, kako slijedi:

Budžet	2018. godina (KM)	Obnova i rekonstrukcija stambenih jedinica	Projekti održivosti
Udružena sredstva u Fond za povratak BiH	2.256.000,00	0	2.256.000,00
Federacija BiH	22.600.000,00	4.600.000,00	18.000.000,00
Republika Srpska	5.613.578,61	2.232.632,00	3.380.946,61
Brčko Distrikt BiH	1.338.500,00	1.195.677,00	142.823,00
Ukupno	31.808.078,61	8.028.309,00	23.779.769,61

Udružena sredstva na nivou BiH za 2018. godinu

Sporazumom o udruživanju u Fond za povratak BiH za finansiranje prava iz Aneksa VII DMS-a za 2018. udruženo je 2.256.000 KM (sredstva udružili: Ministarstvo, Federalno ministarstvo za izbjeglice i raseljene osobe BiH, Ministarstvo za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske i Vlada Brčko Distrikta BiH).

Raspoloživa udružena sredstva na računu Fonda za povratak BiH, raspoređena na projekte obnove i povratka, na dan 31. 12. 2018. godine iznosila su 10.399.327 KM i čine ih neutrošena udružena sredstva obezbjeđena sporazumima o udruživanju iz prethodnih godina, kao i sredstva obezbijedena Sporazumom o udruživanju za 2018. godinu.

Ova sredstva se troše u skladu sa dinamikom realizacije odobrenih projekata, i od navedenog iznosa u 2018. godini utrošeno je 2.531.486 KM udruženih sredstava.

Pored projekata koji se finansiraju iz udruženih sredstava, Fond za povratak BiH je zadužen i za finansijsku realizaciju projekata koji se finansiraju iz kreditnih i donatorskih sredstava, i to sljedećih projekata:

- Projekat stambene obnove iz kreditnih sredstava OPEC fonda za međunarodni razvoj
- Projekat obnove stambenih jedinica iz sredstava Saudijskog fonda za razvoj
- Projekat zatvaranja kolektivnih centara i alternativnog smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja – CEB 2
- Državni stambeni projekat koji se finansira iz Fonda RSP (donatorska sredstva)

Finansijska realizacija projekata koji se finansiraju iz kreditnih i donatorskih sredstava u 2018. godini iznosi 28.082.917 KM.

Iz navedenog slijedi da ukupna finansijska realizacija projekata koji se finansiraju iz kreditnih i donatorskih sredstava i udruženih sredstava u 2018.godini iznosi 30.614.402 KM. Pregled finansijske realizacije projekata obnove i povratka u 2018. godini, koji se realizuju kroz Fond za povratak BiH, dat je u narednoj tabeli.

Projekat	Realizacija u 2018. godini
Projekat obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici za 2010. godinu	67.144
Elektrifikacija stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika za 2010. godinu	1.695
Elektrifikacija stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika za 2012/2013. godinu	188.286
Projekat obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i	14.994

povratnici za 2012/2013. godinu	
Projekat obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici za 2015. godinu	1.051.113
Elektrifikacija stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika za 2015. godinu	205.877
Projekat obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici za 2016. godinu	1.002.377
Ukupno projekti koji se finansiraju iz udruženih sredstava	2.531.486
Projekat "Zatvaranje kolektivnih centara" - CEB II	10.213.924
Projekat stambene obnove iz sredstava OPEC-a	225.699
Projekat obnove stambenih jedinica iz sredstava Saudijskog fonda za razvoj	2.366.624
Ukupno projekti koji se finansiraju iz kreditnih sredstava	12.806.247
DPSZ Podprojekat BIH1 (2013)	431.318
DPSZ Podprojekat BIH2 (2013)	5.025.138
DPSZ Podprojekat BIH3 (2013)	8.227.299
DPSZ Podprojekat BIH4 (2015)	1.592.916
Ukupno DPSZ projekat koji se finansira iz Fonda RSP	15.276.670
UKUPNO	30.614.402

Budžetska sredstva Federacija BiH za 2018. godinu

Za 2018. godinu iz budžeta Federacije BiH izdvojeno je 22.600.000 KM, koje su raspoređene za sljedeće transfere:

- Tekući transfer za raseljena lica i povratnike – 16.100.000 KM
- Tekući transfer za razvoj održivosti povratka u Republiku Srpsku – 3.000.000 KM
- Tekući transfer za zajedničke međuentitetske i općinske projekte s nevladinim organizacijama -

2.000.000 KM

- Kapitalni transfer podrška provođenju održivog povratka izbjeglica i prognanih osoba s područja regije Srebrenica – 1.500.000 KM.

U Aneksu budžeta Federacije BiH za 2018. godinu za projekte koji se sufinansiraju iz Budžeta FBiH odobreno je 290.000 KM za realizaciju Projekta CEB II Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja.

Za obnovu i rekonstrukciju stambenih jedinica uloženo je 4.600.000,00 KM. U okviru 18.000.000,00 KM sredstava za projekte održivosti povratka, realizirani su:

- Projekti održivog povratka, zapošljavanja i samozapošljavanja povratnika, obnova socijalne infrastrukture (putne, vodovodna, kanalizacione infrastrukture i elektrifikacija (10.000.000,00);
- Projekti održivosti povratka u RS-u, (3.000.000,00);
- Zajednički međuentitetski i općinski projekti sa nevladinim organizacijama (2.000.000,00);
- Kapitalni transfer - podrška implementaciji održivom povratku izbjeglih i raseljenih lica sa područja regije Srebrenica (1.500.000,00);
- Humanitarni, zdravstveni, psihosocijalni, informativni i edukativni projekti, projekti besplatne pravne pomoći, stipendiranje studenata – povratnika sufinansiranje troškova prevoza za učenike srednjih škola sa područja Republike Srpske, osiguranje obavljanja pripravničkog i volonterskog staža povratnicima sa visokom stručnom spremom, te podrška udruženjima čije su programske aktivnosti usmjerene na unaprijeđenje života povratnika (1.000.000,00);
- Obilježavanje godišnjica i ukopa nevinih žrtava rata, kao i izgradnju spomen obilježja na prostoru BiH (500.000,00).

Budžetska sredstva Republike Srpske za 2018. godinu

U 2018. godini ukupno utrošena sredstva za realizaciju Programa rješavanja problema raseljenih lica, povratnika i izbjeglica za 2018. godinu iz budžeta Republike Srpske iznose 5.613.578,61 KM, a odnose se na:

- Izdvajanja za zdravstveno osiguranje raseljenih lica - 121.921,20 KM
- Izdvajanja za rješavanje problema izbjeglica i raseljenih lica – alternativni smještaj - 1.267.200,52 KM
- Izdvajanja za rješavanje problema interno raseljenih lica – 920.012,00 KM
- Izdvajanja za finansiranje povratka u Republiku Srpsku –2.231.525,04 KM
- Izdvajanja za finansiranje povratka u Federaciju BiH – 874.316,85 KM
- Udružena sredstva u Fond za povratak BiH u 2018. godini - 50.000 KM
- Izdvajanje za finansiranje udruženja koja se bave problemima raseljenih lica i povratnika – 58.800 KM

Budžetska sredstva Vlade Brčko distrikta BiH za 2018. godinu

U 2018. godini iz budžeta Brčko distrikta BiH za potrebe provođenja Aneksa VII DMS-a izdvojeno je ukupno 1.338.500 KM kroz programe obnove stambenih jedinica u svrhu povratka i stambenog zbrinjavanja raseljenih lica koja se žele integrirati na nivou lokalne zajednice Vlade Brčko distrikta BiH i održivosti povratka za sljedeće namjene:

- Program za stambeno zbrinjavanje NSP-a, naknada za uništene stanove – sredstva u iznosu od 200.000 KM
- Program obnove individualnih stambenih objekata raseljenih lica i povratnika u Brčko distriktu BiH - završetak projekta po Javnom pozivu iz 2017. godine - sredstva u iznosu od 500.000 KM
- Program stambenog zbrinjavanja, sanacija/rekonstrukcija neuvjetnih stambenih objekata koji se nisu mogli sanirati/rekonstruisati kroz druge programe stambene obnove - sredstva u iznosu od 300.000 KM
- Program stambenog zbrinjavanja, raseljenih lica koja se žele integrisati u lokalnu zajednicu - sredstva u iznosu od 250.000 KM
- Priklučenje na NN mrežu objekata koji su obnovljeni, rekonstruisani, sanirani i izgrađeni sredstvima Vlade Brčko distrikta BiH – sredstva u iznosu od 30.000 KM
- Udružena sredstva u Fond za povratak BiH u 2018. godini - sredstva u iznosu od 58.500 KM.

Predlažemo da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, nakon razmatranja ovog izvještaja, donese sljedeće

ZAKLJUČKE

- 1. Usvaja se Izvještaj o provođenju Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma za 2018. godinu;**
- 2. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da osigura zaključenje Sporazuma o udruživanju sredstava sa vladama entiteta i Vladom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kojim će se precizirati pitanje udruživanja sredstava u Fond za povratak Bosne i Hercegovine za pitanja finansiranja prava iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma;**
- 3. Zadužuju se nadležna ministarstva da u okviru svoje nadležnosti osiguraju finansiranje provedbe prava iz Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma;**
- 4. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da predmetni Izvještaj proslijedi nadležnim institucijama vlasti na nivou Bosne i Hercegovine, entiteta i Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao i domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama, s ciljem upoznavanja i postupanja po istom;**
- 5. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice da godišnje izvještava Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine o napretku u realizaciji Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma.**

TABELA 1 OBNOVA I REKONSTRUKCIJA STAMBENIH JEDINICA PO ENTITETIMA I OPŠTINAMA ZA PERIOD 1.1.2009. GODINE DO 31.12.2018. GODINE

Br	Opština	Planirano st. jedinica (prema Revidiranoj strategiji) 2008 - 2014	Ukupno obnovljeno st. jedinica (2009-2017)	Realizovano u 2018. godini									Ukupno realizovano stambenih jedinica u 2018. godini	Planirano (2019-2022.godina)								Ukupno realizovano u 2018. godini + planirano (13+22)	
				Broj obnovljenih i rekonstruisanih stambenih jedinica prema izvorima finansiranja										Planirani broj stambenih jedinica za obnovu i rekonstrukciju prema izvorima finansiranja									
				Vlada RH	OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt	Vlada RH		OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt	Ukupno planirano za realizaciju do kraja 2022 godine		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	24	
1	Banovići	162	1									0					10				10	10	
2	Bihać	379	32									0			38	7	3					48	48
3	Bosanska Krupa	493	39									0				5	29					34	34
4	Bosanski Petrovac	417	129					20	2			22				13	17					30	52
5	Bosansko Grahovo	662	171				22					22				6	43					49	71
6	Breza	46	1									0					0					0	0
7	Bugojno	385	78							4		4	9				12					21	25
8	Busovača	126	70									0					18					18	18
9	Bužim	7	0									0					0					0	0
10	Cazin	13	21									0					9					9	9
11	Čapljina	383	97				6			8		14				5	33					38	52
12	Čelić	57	6									0					0					18	18
13	Doboj Istok	2	32									0					0					0	0
14	Doboj Jug	5	22									0					0					0	0
15	Dobretići	100	30									0					4					4	4
16	Domaljevac -Šamac	42	8									0					9					9	9
17	Donji Vakuf	575	70									0			15		9					24	24
18	Drvar	487	147				5		4			9			47		40					87	96
19	Foča FBiH	311	90							3		3			16	15	6					37	40
20	Fojnica	50	22									0					0					0	0
21	Glamoč	578	132	7			21			12		40				5	75					80	120
22	Goražde	759	129								12	12				324	36					360	372
23	Gornji Vakuf -Uskoplje	144	105	3								3					12					12	15
24	Gračanica	141	0							1		1			24		0					24	25
25	Gradačac	125	18				5					5			86		21					107	112
26	Grude	3	0									0			18		0					18	18
27	Jablanica	77	37							1		1			5		7					12	13
28	Jajce	471	48					8		1		9	22				28					50	59
29	Kakanj	202	25									0					24					24	24
30	Kalesija	153	27						1	4		5				5	21					26	31
31	Kiseljak	88	23									0	7				1					8	8
32	Kladanj	290	14			26				1		27				21	9					30	57
33	Ključ	380	24						1			1			16	22	13					51	52
34	Konjic	401	42						1			1			10	14	9					33	34
35	Kreševo	15	11									0					9					9	9
36	Kupres FBiH	154	95	1								1					3					3	4
37	Livno	280	39	4						3		7				12	5					17	24
38	Lukavac	698	41									0			60		11					71	71
39	Ljubuški	12	8									0					0					0	0
40	Maglaj	749	124			15			1	1		17	1			5	2					8	25
41	Mostar	1,190	384	7			20				13	40			48	23	61					132	172
42	Neum	15	3									0					0					0	0

TABELA 1 OBNOVA I REKONSTRUKCIJA STAMBENIH JEDINICA PO ENTITETIMA I OPŠTINAMA ZA PERIOD 1.1.2009. GODINE DO 31.12.2018. GODINE

Br	Opština	Planirano st. jedinica (prema Revidiranoj strategiji) 2008 - 2014	Ukupno obnovljeno st. jedinica (2009-2017)	Realizovano u 2018. godini									Planirano (2019-2022.godina)									Ukupno realizovano u 2018. godini + planirano (13+22)
				Broj obnovljenih i rekonstruisanih stambenih jedinica prema izvorima finansiranja								Ukupno realizovano stambenih jedinica u 2018. godini	Planirani broj stambenih jedinica za obnovu i rekonstrukciju prema izvorima finansiranja								Ukupno planirano za realizaciju do kraja 2022 godine	
				Vlada RH	OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt		Vlada RH	OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	24
43	Novi Travnik	362	88					22				22					12				12	34
44	Odžak	261	139						1	5		6					24				24	30
45	Olovo	313	81					16				16				5	15				20	36
46	Orašje	35	76							3		3				2	25				27	30
47	Pale-Prača	77	31									0			10	5	0				15	15
48	Posušje	1	0									0					0				0	0
49	Prozor-Rama	217	41							2		2			12	10	0				22	24
50	Ravno	165	30				8		1			9				5	0				5	14
51	Sanski Most	520	88					24	2	2	8	28				28	38				66	94
52	Sapna	162	14							3		3			22		11				33	36
53	Sarajevo-Centar	145	0									0				11	1				12	12
54	Sarajevo-Hadžići	155	19					2				2			18	5	0				23	25
55	Sarajevo-Ilidža	262	31					18		1		19	1		81	7	1				90	109
56	Sarajevo-Ilijaš	399	24							4		4				12	18				30	34
57	Sarajevo-N. Sarajevo	355	19									0				8	0				8	8
58	Sarajevo-Noví Grad	212	24									0				7	0				7	7
59	Sarajevo-Stari Grad	79	8									1				4	0				4	5
60	Sarajevo-Trnovo	79	25									0					0				0	0
61	Sarajevo-Vogošća	131	3					3		1		4				3	29				32	36
62	Srebrenik	112	1									0			209		0				209	209
63	Stolac	230	111				5		1	9		15				11	1				12	27
64	Teočak	18	13							3		3			20	3	0				23	26
65	Tešanj	32	13									0			31		0				31	31
66	Tomislav grad	6	9									0					0				0	0
67	Travnik	525	71				12	13		3		28			19		26				45	73
68	Tuzla	421	44							2		2			150	17	38				205	207
69	Usora	53	25									0					0				0	0
70	Vareš	459	43						1			1				7	10				17	18
71	Velika Kladuša	95	35									0			20		1				21	21
72	Visoko	155	6									0				3	0				3	3
73	Vitez	73	49							2		2					19				19	21
74	Zavidovići	809	69							1		1				6	17				23	24
75	Zenica	283	34					62		1		63			131	5	6				142	205
76	Žepče	153	54									0	7				0				7	7
77	Živinice	60	18						1	7		8			184		0				184	192
	Federacija BiH	19,041	3,731	22	0	41	104	189	32	98	0	486	47	0	1,632	322	881	0	0	0	2,882	3,368
78	Banja Luka	105	216	4						24	3	31		2		4	147				153	184
79	Berkovići	29	54					14	1	1		16					2				2	18
80	Bijeljina	176	354							11		11			20		37				57	68
81	Bileća	14	47									0					15				15	15
82	Bratunac	1,188	309							10		10		1	50	15	64				130	140
83	Brod	886	144				8	11	8			27		1			61				62	89
84	Čajniče	311	90							2		2					12				12	14
85	Čelinac	24	27							3		3					0				0	3

TABELA 1 OBNOVA I REKONSTRUKCIJA STAMBENIH JEDINICA PO ENTITETIMA I OPŠTINAMA ZA PERIOD 1.1.2009. GODINE DO 31.12.2018. GODINE

Br	Opština	Planirano st. jedinica (prema Revidiranoj strategiji) 2008 - 2014	Ukupno obnovljeno st. jedinica (2009-2017)	Realizovano u 2018. godini									Planirano (2019-2022.godina)									Ukupno realizovano u 2018. godini + planirano (13+22)
				Broj obnovljenih i rekonstruisanih stambenih jedinica prema izvorima finansiranja								Ukupno realizovano stambenih jedinica u 2018. godini	Planirani broj stambenih jedinica za obnovu i rekonstrukciju prema izvorima finansiranja								Ukupno planirano za realizaciju do kraja 2022 godine	
				Vlada RH	OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt		Vlada RH	OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	24
86	Derventa	801	203				6	6	8	1		21		2	15	10	162				189	210
87	Doboj	737	419				3	21	1	24		49			184		76				260	309
88	Foča	871	387				20			8		28		2	20	25	51				98	126
89	Gacko	66	129							4		4		1		10	4				15	19
90	Gradiška	61	110					6	3	1		10			30		64				94	104
91	Han Pijesak	79	32				3			4		7					4				4	11
92	Istočna Ilidža	14	14								1	1				4	0				4	5
93	Istočni Drvar	2	1									0					0				0	0
94	Istočni Stari Grad	4	0									0					0				0	0
95	Istočno N. Sarajevo	5	168									0			20		21				41	41
96	Jezero	12	5									0					0				0	0
97	Kalinovik	104	42									0		2			2				4	4
98	Kneževo	37	4							4		4					0				0	4
99	Kostajnica	16	1									0					7				7	7
100	Kotor Varoš	248	115				8	36	2	3		49					63				63	112
101	Kozarska Dubica	54	20								1	1			15		4				19	20
102	Krupa na Uni	9	3									0					0				0	0
103	Kupres RS	38	7									0					0				0	0
104	Laktaši	10	34						2			2				1	38				39	41
105	Lopare	174	30							3		3				5	22				27	30
106	Ljubinje	25	28						1	2		3					3				3	6
107	Milići	136	59		5						9	14				5	12				17	31
108	Modriča	120	111			22	5			2		29			15		25				40	69
109	Mrkonjić Grad	360	42						2			2				5	2				7	9
110	Nevesinje	51	112							3		3				10	2				12	15
111	Novi Grad	193	91						3	3		6					24				24	30
112	Novo Goražde	173	83							4		4		3			14				17	21
113	Osmaci	181	43								12	12					19				19	31
114	Oštra Luka	8	10									0					10				10	10
115	Pale	62	86				5		1			6				7	19				26	32
116	Pelagićevo	219	92				8		10	2		20					29				29	49
117	Petrovo	2	0							1		1					0				0	1
118	Prijedor	366	474					50	2	4		56			20		93				113	169
119	Prnjavor	49	23									0				5	21				26	26
120	Ribnik	68	15							1		1				9	0				9	10
121	Rogatica	618	125				25		2	4		31		2			35				37	68
122	Rudo	148	65									0			10		4				14	14
123	Sokolac	257	104				5			1		6		2	54		8				64	70
124	Srbac	3	0							1		1					0				0	1
125	Srebrenica	2,045	197					4			12	16				15	60				75	91
126	Šamac	180	304				2			1	2	5				6	23				29	34
127	Šekovići	20	7								1	1					0				0	1
128	Šipovo	423	36							1		1		1			21				22	23
129	Široki Brijeg	6	0									0					0				0	0

TABELA 1 OBNOVA I REKONSTRUKCIJA STAMBENIH JEDINICA PO ENTITETIMA I OPŠTINAMA ZA PERIOD 1.1.2009. GODINE DO 31.12.2018. GODINE

Br	Opština	Planirano st. jedinica (prema Revidiranoj strategiji) 2008 - 2014	Ukupno obnovljeno st. jedinica (2009-2017)	Realizovano u 2018. godini									Planirano (2019-2022.godina)									Ukupno realizovano u 2018. godini + planirano (13+22)	
				Broj obnovljenih i rekonstruisanih stambenih jedinica prema izvorima finansiranja								Ukupno realizovano stambenih jedinica u 2018. godini	Planirani broj stambenih jedinica za obnovu i rekonstrukciju prema izvorima finansiranja								Ukupno planirano za realizaciju do kraja 2022 godine		
				Vlada RH	OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt		Vlada RH	OPEC	CEB 2	SDF	DPSZ	RS RLM	FMROI	Brčko Distrikt			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	24	
130	Teslić	282	176					29	5	9		43					35				35	78	
131	Trebinje	58	104						2			2			62	5	20					87	89
132	Trnovo RS	80	21									0				14	2					16	16
133	Ugljevik	77	23							3		3				5	6					11	14
134	Višegrad	616	404							5		5		3	39		32					74	79
135	Vlasenica	620	65		5					8		13				5	45					50	63
136	Vukosavlje	111	166						3	4		7					10					10	17
137	Zvornik	1,687	218						1	46		47			35	10	35					80	127
	Republika Srpska	15,319	6,249	4	10	22	98	177	88	218	0	617	0	22	589	175	1,465	0	0	0		2,251	2,868
	Brčko distrikt	558	1,774								135	135			286	13	34					333	468
	SVEUKUPNO	34,918	11,754	26	10	63	202	366	120	316	135	1,238	47	22	2,507	510	2,380	0	0	0	5,466	6,704	

Napomena: Od planiranog broja stambenih jedinica u DPSZ čiji je ukupan trošak procijenjen na oko 200 miliona KM, kroz odobrene pod-projekte osigurana su sredstva u iznosu 146.000.000 KM za 3.192 stambena rješenja. Za preostali broj od 2.208 stambenih jedinica u odnosu na izvorno planiranih 5.400 stambenih jedinica donatorska sredstva nisu osigurana.

TABELA 2 - ULAGANJA PO OPŠTINAMA - PROJEKTI ELEKTRIFIKACIJE, KOMUNALNE I SOCIJALNE INFRASTRUKTURE

ELKTRIFIKACIJA																					KOMUNALNA I SOCIJALNA INFRASTRUKTURA									
Br.	Opštine	Realizovano u periodu 2009 - 2017. godina		Realizovano u 2018. godini			Realizovano u periodu 2009 - 2017. godina					Realizovano u 2018. godini																		
		Projekti: ZPE09, ZPE10, ZPE12-13, UNDP/ MLJPI BiH elektrifikacija područja sa potvrđenim povratkom		Projekat "ZPE12-13" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	Projekat "ZPE15" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	UKUPNO Projekata MLJPI (1+2+3+4+5)	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	ZP16OP	UKUPNO Projekata MLJPI (7+8+9+10+11+12)	Sredstva FMROI (2018. god.)	Sredstva MIRL RS (2018. god.)	Sredstva Brčko distrikt (2018. god.)	UKUPNO Projekata FMROI MIRL RS Brčko distrikt (14+15+16)								
		1	2	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17									
		ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica		ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata								
1	Banovići	0			2				2						1		1			1										
2	Banja Luka	0				5	1	5	11							0	1	51		52										
3	Berkovići	15			1	1			2					1		1	1	2		3										
4	Bihać	17				4			4							0	2	1		3										
5	Bijeljina	0				4		1	3	8					4	7	11	5	5	10										
6	Bileća	7					1		1							1				0										
7	Bosanska Krupa	0				2		1	3							0	1			1										
8	Bosanski Petrovac	18				1	1		2							0	2	8		10										
9	Bosansko Grahovo	86			4	6	1	3	14							0		6		6										
10	Bratunac	140			1	7			8						1	1	3	5		8										
11	Breza	0							0							0				0										
12	Brčko distrikt	0				3	2		5			1				1		1		1										
13	Brod	66		13	4	10	3	3	20						3	3		12		12										
14	Bugojno	0			2	2	2		6							0	3	1		4										
15	Busovača	0				8		1	9					1		1	1			1										
16	Bužim	0							0							0	1			1										
17	Cazin	0							0							0				0										
18	Centar-Sarajevo	0				5			5							0				0										
19	Čajniče	79				3			3						1	1		1		1										
20	Čapljina	0			1	4	2	1	8							0		1		1										
21	Čelić	0				2		1	3					1	1	2				0										
22	Čelinac	0							0							0		5		5										
23	Derventa	71			6	6	3	2	17						1	1		12		12										
24	Doboj	0			1	4	3	4	12						1	1	17	13		30										
25	Doboj Istok	0							0							1				0										
26	Doboj Jug	0				1			1							0	1			1										

Br.	Opštine	Projekti: ZPE09, ZPE10, ZPE12-13, UNDP/ MLJPI BiH elektrifikacija područja sa potvrđenim povratkom	Projektat "ZPE12-13" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	Projektat "ZPE15" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	UKUPNO Projekata MLJPI (1+2+3+4+5)	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	ZP16OP	UKUPNO Projekata MLJPI (7+8+9 +10+11+12)	Sredstva FMROI (2018. god.)	Sredstva MIRL RS (2018. god.)	Sredstva Brčko distrikt (2018. god.)	UKUPNO Projekata FMROI MIRL RS Brčko distrikt (14+15+16)
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
					ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata
27	Dobretići	19				3		2		5							0				0
28	Domaljevac - Šamac	0					1			1							0				0
29	Donji Vakuf	5			1	2				3						1	1	1			1
30	Drvar	8				2				2							0	1	12		13
31	Foča	75	0			2	4	3		9							0		11		11
32	Foča-Ustikolina	23			3	2	3	2		10							0				0
33	Fojnica	0			1	4				5							0	2			2
34	Gacko	49	32		2		1			3				1		1		1			1
35	Glamoč	46		8		6				6							0		7		7
36	Goražde	37				8				8				1		1	2				2
37	Gornji Vakuf - Uskoplje	0			1	1	1			3							0	2			2
38	Gračanica	0								0							0	1			1
39	Gradačac	0			1					1							0	2	2		4
40	Gradiška	0			3	5				8							0	1	9		10
41	Grude	0								0							0				0
42	Hadžići	0								0							0				0
43	Han Pijesak	9				2		1		3					1	1	1	2			3
44	Ilidža	0				2		2		4							0				0
45	Ilijaš	0				2	1	1		4					1	1					0
46	Istočna Ilidža	0			1	10	5	2		18					1	1					0
47	Istočni Drvar	0								0							0	1			1
48	Istočni Mostar	20			1					1							0				0
49	Istočni Stari Grad	24		11	2	1				3				1		1					0
50	Istočno Novo Sarajevo	6			2	1	4	2	1	10							0				0
51	Jablanica	0				2				2					1	1	1				1
52	Jajce	0				5	2			7							0	1			1
53	Jezero	0				1				1							0				0
54	Kakanj	6			2	8				10				1	1	2	1				1
55	Kalesija	0			3	1		1		5							0	10	2		12
56	Kalinovik	25			1		2	1		4							0				0
57	Kiseljak	0				1		3		4				1		1	7				7

Br.	Opštine	Projekti: ZPE09, ZPE10, ZPE12- 13, UNDP/ MLJPI BiH elektrifikacija područja sa potvrđenim povratkom	Projektat "ZPE12- 13" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	Projektat "ZPE15" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	UKUPNO Projekata MLJPI (1+2+3+4+5)	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	ZP16OP	UKUPNO Projekata MLJPI (7+8+9 +10+11+12)	Sredstva FMROI (2018. god.)	Sredstva MIRL RS (2018. god.)	Sredstva Brčko distrikt (2018. god.)	UKUPNO Projekata FMROI MIRL RS Brčko distrikt (14+15+16)
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
					ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata
58	Kladanj	0				2		1		3							0				0
59	Ključ	7					2			2						1	1	3	1		4
60	Kneževo	0				1				1							0		1		1
61	Konjic	0				3	4	1	1	9						1	1	3	3		6
62	Kostajnica	90								0					1		1		2		2
63	Kotor Varoš	10		9		1	1		1	3						1	1	4	10		14
64	Kozarska Dubica	0					2			2							0		2		2
65	Kreševo	0					2	2		4							0	1			1
66	Krupa na Uni	0				1				1							0		1		1
67	Kupres FBiH	0					2	1	1	4							0				0
68	Kupres RS	0								0							0		1		1
69	Laktaši	0				1	1	1		3							0		4		4
70	Livno	0				2	2		1	5							0	6	4		10
71	Lopare	0					2	2		5						2	2		3		3
72	Lukavac	16				1				1							0		2		2
73	Ljubinje	0								0							0				0
74	Ljubuški	0				1				1							0	2			2
75	Maglaj	0					1	2		3							0	2			2
76	Milići	14				3	5			8							0	3			3
77	Modriča	231				8	7	3	3	21					1	1	2	1	8		9
78	Mostar	11				4	10	4		18							0	5	4		9
79	Mrkonjić Grad	7				1		1		2							0		2		2
80	Neum	0								0							0				0
81	Nevesinje	17				1	2	1		4							0		1		1
82	Novi Grad	0					3	3	1	7							0		4		4
83	Novi Grad- Sarajevo	0					1			1							0				0
84	Novi Travnik	24				4	7	3	4	18							0	1			1
85	Novo Goražde	126	0				4			4							0	1	2		3
86	Novo Sarajevo	0				1		1		2							0				0
87	Odžak	0				2	2	2		6							0	2	1		3
88	Olovo	5				1	5		2	8							0		1		1

Br.	Opštine	Projekti: ZPE09, ZPE10, ZPE12- 13, UNDP/ MLJPI BiH elektrifikacija područja sa potvrđenim povratkom	Projektat "ZPE12- 13" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	Projektat "ZPE15" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	UKUPNO Projekata MLJPI (1+2+3+4+5)	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	ZP16OP	UKUPNO Projekata MLJPI (7+8+9 +10+11+12)	Sredstva FMROI (2018. god.)	Sredstva MIRL RS (2018. god.)	Sredstva Brčko distrikt (2018. god.)	UKUPNO Projekata FMROI MIRL RS Brčko distrikt (14+15+16)
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
					ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata
89	Orašje	0			1	1		1		3					2		2	1	1		2
90	Osmaci	12			1	3	1	2		7							0	4			4
91	Oštra Luka	0				1	1			2							0		2		2
92	Pale	0			2	2	3	2		9						1	1		2		2
93	Pale-Prača	48				1				1							0				0
94	Pelagićevo	42					2	1		3					1	1	2		14		14
95	Petrovo	0								0							0		2		2
96	Posušje	0								0							0				0
97	Prijedor	0			1	11	3			15							0	3	6		9
98	Prnjavor	0					1			1					1		1	1	2		3
99	Prozor-Rama	0			2	5	1	1		9							0				0
100	Ravno	21	5		1	2		1		4							0				0
101	Ribnik	0					1			1						1	1		1		1
102	Rogatica	116	16			3	1			4						1	1		4		4
103	Rudo	48			1	2		1		4					1		1				0
104	Sanski Most	54			1	4				5							0	1	6		7
105	Sapna	0								0					1		1	3			3
106	Sokolac	10			4	6				10					1	1	2				0
107	Srbac	0								0							0	1	1		2
108	Srebrenica	29			1	4	2	1		8					1		1	5	11		16
109	Srebrenik	0								0							0				0
110	Stari Grad-Sarajevo	0				2				2							0				0
111	Stolac	8			2	2	1	1		6					2		2	2			2
112	Šamac	29				2				2						1	1	2	3		5
113	Šekovići	0								0							0				0
114	Šipovo	24						3		3						1	1				0
115	Široki Brijeg	0								0							0				0
116	Teočak	0								0					1		1				0
117	Teslić	18			3	3	2	1		9							0	3	6		9
118	Tešanj	0			1					1							0	1			1
119	Travnik	0			4	5	3	5		17							0	1			1

Br.	Opštine	Projekti: ZPE09, ZPE10, ZPE12- 13, UNDP/ MLJPI BiH elektrifikacija područja sa potvrđenim povratkom	Projektat "ZPE12- 13" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	Projektat "ZPE15" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	UKUPNO Projekata MLJPI (1+2+3+4+5)	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	ZP16OP	UKUPNO Projekata MLJPI (7+8+9 +10+11+12)	Sredstva FMROI (2018. god.)	Sredstva MIRL RS (2018. god.)	Sredstva Brčko distrikt (2018. god.)	UKUPNO Projekata FMROI MIRL RS Brčko distrikt (14+15+16)
		1	2	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
		ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata
120	Trebinje	0				2				2							0		1		1
121	Trnovo FBiH	15				2		1		3							0				0
122	Trnovo RS	18								0							0				0
123	Tomislav grad	0				2		1		3							0	2			2
124	Tuzla	10								0					1		1	1			1
125	Ugljevik	0				1				1							0	2	2		4
126	Usora	0				1	3			4							0	2			2
127	Vareš	1			1	5	2	1		9							0				0
128	Velika Kladuša	0								0							0				0
129	Visoko	0								0							0	3			3
130	Višegrad	69	0		1	7				8							0				0
131	Vitez	0				1		2		3							0	1			1
132	Vlasenica	14				1	1			2							0	2	3		5
133	Vogošća- Sarajevo	0				1				1							0				0
134	Vukosavlje	0			1	2				3							0		7		7
135	Zavidovići	0				3		1		4							0	2			2
136	Zenica	0					1			1							0				0
137	Zvornik	28			7	6	2	4		19					2		2	25	24		49
138	Žepče	0				3	1	3		7							0	6			6
139	Živinice	0								0							0				0
SVEGA:		2023	66	28	116	311	99	95	5	626	0	1	0	0	32	33	66	181	325	0	506

U okviru 16 projekata elektrifikacije u šest opština omogućeno je priključenje za 66 st. jedinica. U toku je realizacija pet projekata u tri opštine /Lukavac, Foča i Višegrad - 1 st. jedinica i I faza za četiri projekata/.

U okviru tri projekta elektrifikacije u tri opštine omogućeno je priključenje za 28 st. jedinica. U toku je realizacija pet projekata u tri opštine /Foča, Rudno i Ravno - 31 st. jedinica i I faza za jedan projekat/.

U toku je realizacija preostalog Projekta u Stocu. (Održivi)

Projektat završen

Projektat završen

Projektat završen

U toku je realizacije preostalih 6 projekata

U toku je realizacije 31 projekta

Br.	Opštine	Projekti: ZPE09, ZPE10, ZPE12-13, UNDP/ MLJPI BiH elektrifikacija područja sa potvrđenim povratkom	Projekat "ZPE12-13" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	Projekat "ZPE15" elektrifikacija st. jedinica povratnika i raseljenih lica	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	UKUPNO Projekata MLJPI (1+2+3+4+5)	ZP09OP	ZP10OP	ZP13OP	ZP14OP	ZP15OP	ZP16OP	UKUPNO Projekata MLJPI (7+8+9 +10+11+12)	Sredstva FMROI (2018. god.)	Sredstva MIRL RS (2018. god.)	Sredstva Brčko distrikt (2018. god.)	UKUPNO Projekata FMROI MIRL RS Brčko distrikt (14+15+16)			
					1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11		12	13	14		15	16	17
					ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	ukupno omogućeno priključenje na elektro mrežu st. jedinica	Broj projekata	Broj projekata		Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata		Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata		Broj projekata	Broj projekata	Broj projekata
<p align="center">U toku 2018. godine</p> <p>U okviru projekta "ZPE16" donesena je Odluka KIRL BiH o odabiru prioriternih projekata, raspoređena su predviđena sredstva po opštinama, potpisani su "Sporazumi o saradnji" i u toku je implementacija svih 19 projekata u 11 projektnih opština /elektrifikacija za cca 156 st. jedinica/;</p> <p>U okviru projekta "ZPE17" donesena je Odluka KIRL BiH o odabiru prioriternih projekata, raspoređena su predviđena sredstva po opštinama, potpisani su "Sporazumi o saradnji" i u toku je implementacija svih 35 projekata u 17 projektnih opština /elektrifikacija za cca 101 st. jedinicu/;</p> <p>U okviru projekta "ZPE18" donesena je Odluka KIRL BiH o odabiru prioriternih projekata, raspoređena su predviđena sredstva po opštinama i u toku je implementacija svih 10 projekata u 7 projektnih opština /elektrifikacija za cca 58 st. jedinica/.</p>																								